

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKA DAGBLADET

Laupäeval, 1. veebr. 1975
Nr. 9 (3998)

17. aastakäik

Viis esildist EPL kohta riigipäeval Üks kiriku kohta

Seekordsel riigipäeval tuleb arutusele tervelt viis esildist, millised otseselt või kaudselt puudutavad Eesti Päevalehte, kusjuures uudsusena on ka Centerpartiet kirjutanud esildise vähemusajakirjanduse probleemi lahendamiseks riigipäevaliikme Sven Erik Nordini kaudu, milles puudutatakse ka Eesti Päevalehte. Peale eelmises lehes nimetatud Per Ahlmarki (fp) esildise tulid esilduste esitamisetähtaja lõpuks veel tema erakonnakaaslaste Torkel Lindahl ja Björn Molini ühine esildis ja Märten Werner (m) ning Lars Schötti, Anders Björki ja Staffan Burenstam-Linderi (kõik m) ühine esildis. Juurde tuli ka üks esildis, mis puudutab toetust Eesti ev. luteri kirikule Märten Werner (m) poolt.

Moderaatide Schötti, Björki ja Burenstam-Linderi (viimane erakonna abiesimees) esildis Eesti Päevalehe produktiooniootuse osas nõuab, et riigipäev valitsusele teataks, et pressiootuse määrukses peaks välja öeldud olema, et kui ajaleht ei

ilmu rootsi keeles, siis ei ole see takistuseks produktiooniootuse samisel. Tuletatakse meelde moderaatide poolt muutu tehtud esildist Eesti Päevalehe produktiooniootuse küsimuses, kus peeti vajalikuks selgete eeskirjade andmist

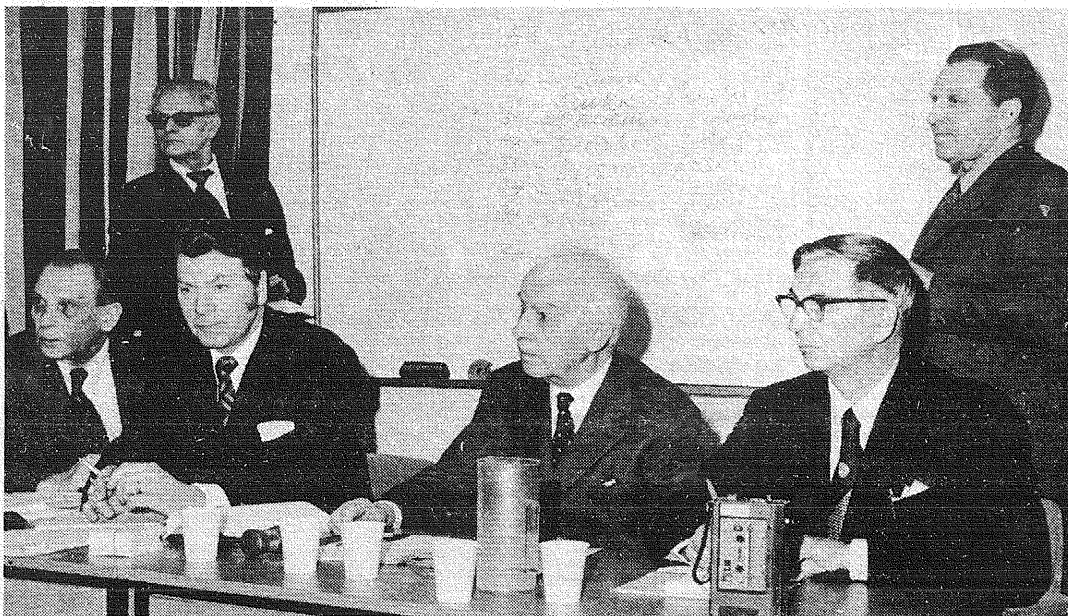
pressiootuse määrukses veel enne kui Pressutredning asja käsitleb.

Märten Werner (m) oma esildises ütleb, et Eesti Päevalehe konkurentsiolukorras on Rootsi ajakirjanduses ainulaadne. Pressiönsnämnden on neli aastat diskrimineerinud ajalehte produktiooniootusest keeldumise pärast eeskätt keele pärast, nagu see selgelt on ilmenud. Leides, et vahekorrad balti vähemusega on olnud austamisväärsed, peab Werner vajalikuks teostat anda eestlaste ajalehele:

— Seda anda ei oleks mingi ebaharilik heldus. See oleks ainult õigluse aktiks. Sellele tähelepanu juhtides taotlen, et riigipäev valitsust paluks pressiootuse määrukses selgelt kirjutada, et ka päevauudisliik ajaleht võrras keeles ei moodusta erandit pressiootuse saamise õiguses, ütleb Märten Werner.

Torkel Lindahl (fp) ja Björn Molin (fp) astuvad välja teatud ajakirjanduse diskrimineerimise vastu, tuues näiteks Eesti Päevalehe ja Finn Sanomat, mis pöörduvad Rootsis elava eestlas- ja soomlaskonna poole nende oma keeles. Keeleküsimus on põhjustanud Eesti Päevalehele teotuse äraütlemise, märgivad allkirjutajad, kuna hiljuti startinud Finn Sanomat pörkus levitamiskeskustele Pressbyrå juures, kes keeldus selle suhtes kohaldamast samu tingimusi kui rootsikeelsete ajalehede suhtes.

Ei ole võimatu, et ka mõned Järg lk. 11

Juhatusel valimine on käigus. Taholi juures hääletulejuid Harald Sepp ja Annus Estru, lauaga istuvad esinduskogu eestseisuse

liikmed (vasakult) — abiesimehed Valter Soo ja Rudolf Schmuul, esimees prof. Hans Kauri ja sekretär Arvi Moor (EPL-foto Lepper)

REE VI esinduskogu valis esimeheks OLAF MURUKI

Rootsi Eestlaste Esinduse kuues esinduskogu astus nädalavahetusel esmakordselt kokku Medborgarskola aulaks Stockholmis. Sajast valitud saadikust oli kohal 70. Uus esinduskogu valis ka Rootsi Eestlaste Esinduse organid eesotsas esimehega, kelleks valiti ühel häälel valimistel edukaimalt esinenud Rahvusliku Parempoolse Rühmituse esimees Olaf Muruk, siin paguluses meditsiinilise hariduse saanud noorema sugupõlve esindaja. Juhatus moodustati peamiselt RPR ja Rahvusliku Koostöö Keskuse (RKK) esindajaist — ainsana väljspoold valiti juhatusse Alur Reinans Liberaalsest Erakonnast.

Vabadusliit jäi juhatuselt välja. See on esimest korda Esinduse ajaloo, kus üks rühmitus, kes on esitanud juhatusel valimistel kandidaate on juhatuselt välja jäetud. Varem on olnud juhatusel oma soovil eemal Liberaalne erakond.

Esinduskogu eestseisusse valiti esimehena tagasi prof. Hans Kauri (Vabadusliit) ning abiesimehena Valter Soo (Koostöö Keskus) kuna uue abiesi-

mehena valiti eestseisusse Rudolf Schmuul (RPR).

Esinduskogu istungi avas prof. Hans Kauri analüüsiva sõnavõtuga Esinduse ülesannet. Ta puudutas ka enne üldvalimisi toimunud läbirääkimisi Eesti Komitee ringkonnaga panes süü läbirääkimiste mitteõnnatumises Eesti Komitee juhtkonnale. Järgnes esinduskogu eestseisuse valimine kuhu peale eelpool maini-

tud esimeeste valiti veel alaliste sekretäridena Arvi Moor ja Mart Kliver. Tegevus- ja majandusaruanded esitas büroojuhataja Ahti Pae, Valimiste peakomitee esimees Johannes Kant andis aru moodunud üldvalimistest. Aruanded kinnitati.

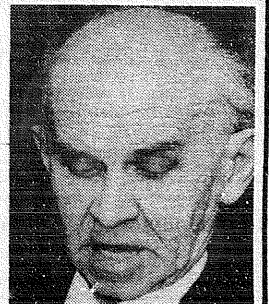
Juhatusel valimisel esitas RPR oma kandidaadina Olaf Muruki. Teisi kandidaate ei esitatud ning Muruk loeti üheksa hääle võiduka. Järg lk 2

Kultuurifondi 1975. a. auhind J. Nõmmikule

Eesti Kultuuri Koondise Kultuurifondi Toimikond, koosseisus H. Eller, E. End, T. Kinnapas, A. Lemberg, E. Pettai, E. Reining, G. Ränk, V. Tauli, määras 1975. aastal Fondi kasutada oleva summa, 2.000 krooni, auhinna kunstnik Juhan Nõmmikule. Laureaat viib praegu ise haiglas. Samuti jagati selle aasta stipendiumid Elis Kaljot-Vaarmani Sihtkapitali summadest.

Auhinnatoimikond ütleb põhjenduses Juhan Nõmmiku kohta, et ta on meie väljapaistvaim maastikumaalja, kes on oma pika kunstnikupõlve jooksul jäädvustanud nii kodumaal kui välismaist loodust, mis tema tundliku silma ja osava käe all on saanud vormikindla ja niiansseeritud tõlgenduse. J. Nõmmiku loomingus on peale õlimaalide veel valgusrikkaid akvarelle ja vormikindlaid joonistusi. Zhürü ütles veel:

— Paguluses on toimunud Juhan Nõmmiku kunstnikuprofiilil oluline edasikujuemine ja Järg lk. 2

Juhan Nõmmik

Teostuslik
Reem:ukegu
A
Teostuslik Akadeem

Eep 539

EPL RIIGIPÄEVAL

Laupäeval, 1. veebr. 1975

Seekordsel riigipäeval tulevad arutusele tervelt viis esilist, mis puudutavad Eesti Päevalehte — tähelepanevad tunnustas asja pakiliseuse mõistmisele poliitilistes ringkondades. Kuna sellele lisanduvad veel üks topeltkoodakonduse ja üks eesti kiriku probleemid, siis ei või meie just kurta huvi puuduse üle.

Mis puutub eesti ajalehte, siis on küsimus Presstöösnõmndi neljakordse tagasilükkamisega ja asja kahel korral üleskerkimisega eelmistel riigipäevadel, samuti ühenduses Invandrarutredningi seisukohtadega, mis risti vastu lähevad Presstöösnõmndi asjakäsitlusele, saanud rõhutatud aktuaalsuse. Ajakirjanduse kommentaaridest on üha selgelt esile kerkinud sõna: diskrimineerimine. Mitte ainult ühe juhustliku lehe, vaid terve rahvusgruppi ja selle keele diskrimineerimine.

Ei ole kahtlust, et sellel rühmal endal, s.o. eestlastel, on sama tunne, sest tegemist on mitte juhuslike sisseringidajatega, kes aasta-paar tagasi siia saabusid, vaid inimestega, kes juba verand sajandi jooksul on olnud legaalsed selle riigi kodanikud ja maksumaksjad. Need reaktiivsed põhjendused muret õiguskaitses küsimuses (asi on ulatunud Justiteeribudsmannini) ja seda tunnevad ka rahva valitud esindajad.

Kui kogu probleemi pressitoetuse andmises mitterootsikeelsele rootsi ajakirjandusele lähemalt vaadata sündmuste taustal, siis selgub üllatav kahepaikus. Ühelt poolt negatiivne ja tõrjuv hoiak Presstöösnõmndis neli aastat järjest, kus ilmselt on sõna tõsisem mõttes otsitud motiveeritud toetust. EPL tootmisviisid on järeldatavalt kiiresti muutunud, et "keel ei tohi olla takistuseks" ajakirjanduse toetuse küsimustes.

See üksmeel teoreetilisel poolel on ulatunud ka riigipäevale, kus kahel aastal küsimuse üleskerkimisel on sõnavõtteajale avaldustel selgunud, et keegi ei poolda keelilist diskrimineerimist, kuigi ka siin on esildised EPL olukorra muutmiseks tagasi lükatud motiivatsiooniga, et asi läheb Presstöösnõmndi arutades. Ometi võiks teoreetiliselt ette kujutada, et asja kiireks otsustamiseks sellise põhimõttelise üksmeelse puhul ei

ole takistusi, pealegi kus kõik rõhutavad, et diskrimineerimist ei esine üldse mingil kujul. Mis aga siis tegelikult juhtub? Presstöösnõmnd on neli aastat EPL avaldused otsustanud negatiivselt, samal ajal kui rootsikeelset samaväärset ajalehte on saanud aastast 200.000—300.000 krooni tootmisviisid, soodsaid laenusid jne., osa neist selliseid, millest pakilise ja missioon on märksa vähema tähtsusega kui ühe rahvusliku minoriteedi häälkandjal.

Kui nüüd Invandrarutredning üksteiselt leidis, et diskrimineerimine tuleks lõpetada ja muukeelne ajaleht, s.o. Eesti Päevaleht, samavõrdstada teiste rootsi ajalehtedega, siis ruttas Presstöösnõmnd, asutus, milline riigipäeva ülesandel ka mitterootsikeelse ajakirjanduse toetamist peab uurima, oma reissvastuses teatama, et tal on raske ette näha võimalusi, kuidas saaks ühistel alustel toetust anda rootsikeelsele ja mitterootsikeelsele ajakirjandusele.

See selutus jättis mulje, et ka Presstöösnõmnd, mis koosneb suurelt osalt Presstöösnõmndi liikmetest, on veendunud, et üheõigusus on võimatu, mis on huvitatud eriti selle taustal, et Eesti Päevalehte lugejaskonna puhul on tegemist otseselt rootsi kodanikega ja mitte võõraste sisseringidajatega, kes veel ei ole "etableneerunud", nagu siin maal üteldakse.

Kuna Presstöösnõmndi ettepanekud esitatakse vahitsusele alles aasta-paarit pärast ja EPL osas ei ole vajalikku peetud prioriteerimist, siis tuleb arvata, et tolle üldise arvamise juures, et mingit diskrimineerimist ei toimu, on siiski vajalikku peetud päevasele asja "uurimiseks" kulu-tada veel paar lisa-aastat senistele neljale. Rootsi n.n. lehesurma levikut vaadates kipub jääma värgis mulje, et venitamise on seotud lootusega, et "loodus korraldab asja ise ära". Mida aga senini, länu eesti lugejaskonnale ja EPL visadusele, ei ole toimunud. Eestlased ei ole ju lõppudelõpuks muud soovimud kui oma õigust kodanikena.

Kõige selle taustal on huvitatud jälgida viie esildise seekordset saatust, eriti kus nende hulgas esmakoordiselt on ka centrali oma, kelle esindaja soovitab vähemuslehtedele eri toetusfondi moodustamist — võimalikult lähedasel viisil rootsikeelsele pressiga. Aga miks siis mitte juba täielikult samadel alustel, kui mõni ajaleht määruse nõudeid täidab. Nagu seda teeb Eesti Päevaleht. Sellegipoolest on tervitatav hea tahte näitamine. Loodetavasti võib see aegapidi topeltmoraali loomisele.

KL A

"Kauged rannad" tuleb lavale ka Oskarshamnis

Pinna Studio etendus Marcel Pagnoli näidendiga "Kauged rannad" toimuvad alijärgneval esilisel kohtades alljärgnevatel aegadel:
Stockholmis, laupäeval, 1. veebruaril kell 19 ja pühapäeval, 2. veebruaril kell 16 Södra Teatris Mosebackertorgil. Pääsmed eelmüügil Eesti Kultuuri Kooondises Besti Majas, tel. 11 31 16.
Borås'is laupäeval, 8. veebruaril kell 19 Engelbrektskolas.
Göteborgis pühapäeval, 9. veebruaril kell 15 Munkebakki kooli teatrisaalis, pääsmed eelmüügil Jüri Hanseni, tel. 29 01 54.

Norrköpingis laupäeval, 15. veebruaril kell 18 Flickskola aulais.
Eskilstunas pühapäeval, 16. veebruaril kell 15 Folkesti Hustus.
Oskarshamnis laupäeval, 22. veebruaril kell 16 Folkhögskola aulais. See on esimene kord, kus Oskarshamni ja selle ümbruse eestlaskonnal avaneb võimalus näha emakeelset teatrit kodulehts Arge jätkke seda võimalust kasutamata.
Varuge üldmainitud päeval üheks elamusrikkaks teatrilükkamiseks ja varuge pääsmed varakult eelmüügil.

EELKIRIK

STOCKHOLM: Peapiskoplik kog., peajumalat. 2/2 kl. 14 Jakobis, kog. õp., orell H. Klisk, armulaud laululehed.

GÖTEBORG: Kristines palvep. jumalat. 9/2 kl. 9/2. Kool. armulaud, laululehed, orell PG Strömberg.

HALMSTAD: Olaus Petris palvep. jumalat. 8/2 kl. 14. õp. Kool. orell B. Ström, armulaud, laululehed.

HELSINGBORG: Marias jumalat. 8/2 kl. 16, õp. Laante, orell L. Undhagen, laululehed. Koosviimimine vestlusega Ladina-Ameerikast kog. saalis.

LUND: Petersgårdenis jumalat. 9/2 kl. 15, õp. Laante, orell L. Undhagen, laululehed. Koosviimimine 16 vestleb vererõnu ja südamehaigustest dr Käbbin.

MALMÖ: Saksa kirikus jumalat. 15/2 kl. 15, õp. Laante, orell L. Undhagen, laululehed. Koosviimimine vestlusega tervishoiust.

OLOFSTRÖM: Kirikus EV aastap. jumalat. 2/2 kl. 15, õp. Laante, orell E. Pöhl, instrumentaalsolist Enn Johari, laululehed. Järgneb aktus, kõneleb Eva Merike Kangro, solist E. Johari Eha Pöhl klaverisaatel.

GÖTEBORG: Guldhedeni ortodokskirik, 2/2 kl. 11 Issanda tempelissevitimise püha jumalat., praost Raag.

EESTI AP. ÕIG. KIRIK

STOCKHOLM: Püha Nikolai Peaskirik, 2/2 kl. 11 liturgia, preester Suursööb.

Eskilstunas suri 23. jaanuaril Voldemar Ojamae, sünd. 14. septembril 1908.
Rein ja Maret Tarmet, tsiviililiseener ja arst Stockholmist koos poegade Martini ja Johaniga viibisid talvepuhkusel Floridas Key Largos, kuhu saabus ka ins. Tarmet emma Eha Tarmet-Toomberg ja õde Tiia Tarmet-Johnston oma poja.
Vootele Vaska, ülkoollprofessor USA-s, saabus pooleastasele uurimisreisile Euroopasse. Ta peatub selle aja jooksul Saksamaal, Rootsis ja Soomes.
Anne ja Reza Luning Melbournest Austraaliast viibisid aastavahetusel külas USA-s.
Riho Vahel ja Tiia Kaups abielusid Staatan Islandi baptisti kirikus. Nõrpaar asus elama Lake-woodi.
Mihkel Hurt, end. Radvere ringkonnaohutu liige, tähtsast Chicago lähedal Christal Lakes 70. ndat sündinud.
August Jurs, tähtsener Kanadas Brantfordis, tähtsast 60. ndat sündinud.

Kohaliku elu

STOCKHOLM
Filatelistide klubihoitu
EFR järgmine klubihoitu toimub neljapäeval, 6. veebr. kell 18.30 Eesti Majas, Wallingatan 34, II. Kohapeal on saada eesti filatelistliku kirjandust ja eesti müntide käsitraamat.

REE. . .

Edasi tuli valida 8 juhatuseliiget. Nendele kohtadele esitati kokku 10 kandidaati, nendest 4 RPR-ist, 3 RKK-st, 1 Vabadusliidust ja 1 Liberaalsest erakonnast. Väljaspoolt rühmitusi esitas Rein Asu (EVL) veel Ivar Paljaku, kes teatavasti on ka Eesti Komitee juhatuses ja presiidiumiliige.

Hääletamisel anti ära 70 häält. Häältel järjekorras valiti juhatusse Sven Hanson (RKK) 64 häält, Richard Norvell (RKK) 53, Herbert Iir (RKK) 55, Aksel Ausmaa (RPR) 53, Priidu Pukk (RPR) 51, Alfred Põldma (RPR) 51, Teet Veertee (RPR) 42, Alur Reinans (LE) ja Agu Kriisa (EVL) said kumbki 34 häält ning Ivar Paljak 33 häält. Kuna Kriisa loobus Reinans'is kasuks, loeti Reinans valituks.

Edasi tuli valida esimehed neljale alalisele komisjonile, kes samuti kuuluvad juhatusesse. Välis- ja kodumaa küsimuste komisjoni esimeheks pandi ette Karl Laante (RKK) ning Harald Nurk (EVL). Kinnisel hääletamisel valiti Laante 49 häälega Nurga 18 vastu.

Kultuuri, kooli ja noorsootöö küsimuste komisjoni esimeheks oandi ette Leelo Pukk (RPR) ning Nils Lindeberg-Lindvet (LE), esimeheks valiti Leelo Pukk 44 häälega Nils Lindeberg-Lindveti 19 hääle vastu.

Majandus- ja organiseerimiskomisjoni esimeheks valiti ainsa kandidaatina Annus Estera (RPR). Juriidilise komisjoni esimeheks pandi ette Voldemar Kivade (EVL) ning senine esimees Jaan Vilval (RKK). Vilval loobus, mille järgi pandi ette Harald Nurk (EVL), kes samuti loobus kuna ta ei ole jurist. Edasi pandi ette Osvald Viirsoo (RPR), kes ka valiti hääletavahetkorraga 27 Kiviasia 23 vastu. Viimane hääletamine toimus lahtiselt ja venis vähe pikaks korduvate ümberlugemist tõttu. Esimesel lugemisel oli nimelt Kivade saanud 31 häält, lõpptulmus kujunes aga eelpool mainitaks.

Järgnesid rühmituste ettepanekud ja üldpoliitiline debatt, mis suures ulatuses keerles eestlaskonnaga lõhenemise ja Eesti Komitee ümber. Olaf Murak teatas, et märtsi suu tahetakse kokku kutsuda Esinduse töökongressis samaaegselt kultuurvaheannu ülendamisega, kus tuleks ka läbi arutada Esinduse ligem töökava juhatusete panekul. Korraldine märtsi kuu Esinduse istung jääb uue põhiraja järgi ära.

Agu Kriisa pani Eesti Vabadusliidu nimel ette, et Esindus algataks aktsiooni allkirjade kogumiseks eestlaste, lätlaste ja leedulaste hulgas nõudega, et haiti vabadusliikumisele antakse sama võimalus esitada oma probleemid Liitunud Rahvaste Organisatsioonis kui seda võtmaldatai palestiinaste kultuurorganisatsioonile PLO. Sihiiks peab seadma vähemalt pool miljonit allkirja saavutamise, seda arvestades leedulaste suurt arvu USA-s. Ka see ettepanek anti üle juhatusetele ette valmistamiseks. Lähemalt R.E. Esinduse istungjärgust järgmises EPL-is.

bitegemiseks anti ka Stockholmis Eesti Teatri noorele jõule Leena Ümale. Sama teatri USA-s käinud "Vanaema" näitegrupi inglisei luode toetamiseks määrati 2000 krooni.

EESTI PÄEVALEHT
Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhan Koka
Vastutav väljaandja (ansv. utg.) Arvi Moor
Toimetus ja tallitus: EESTI MAJAS Stockholmis: Wallingatan 32, 1 tr. Postiaadress: Box 667 101 29 Stockholm I Telefon 21 84 46
Toimetaja Eskilstunas Jüri Aus Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120, 631 02 Eskilstuna, tel. 016/147772
Tellimispostigiro nr. 15 6770-0 Kuuhoituspostigiro 60 59 00-0 Eesti Päevaleht Förlags AB, Stockholm
Tellimishinnad: Aasta kr. 187:— Termin (4 kuud) kr. 98:— Kuu kr. 18:—
Väljaandja EESTI PÄEVALEHT FÖRLAGS AB
Trükkija: Eskilstuna-Kurirens Tryckeri AB Eskilstuna 1975

OSKAR LILLENDAAL:

"Kuldsed kandleed palmipuu"

"Eesti Päevalehes" nr. 5 (3894), 18. jaanuarist 1975. a. leidub lugejaskirja K.K.-It Akers Styckebrukist, milles ta avaldab mõnesuguseid andmeid paljulaulud ja Miina Härma poolt segakoorige seadud laulu "Tuljak" kohta ühe varemalt ilmunud ja nimimärgi "Sänkkael" poolt EP-s ilmunud lugejaskirjale vastuseks.

"Tuljaki" (kirjutaja meeleiga "Tuljaki", kuna see on vene pärane nimi rõhuga viimasele silbile. Selle nimiga on nimetatud Venemaal ja nimetatakse veel praegugi Tuula oblasti elaniku ja sellel nimel on vana etniline ja geograafiline põhi) kohta on kirjutatud palju ja selle päritolu pärast on palju väidetud. Tihendatud kujul esitan allpool andmeid, mis võiksid selgitada mõndagi Tuljaki päritolu kohta.

Tuljaki päritolu on veneline ja slaaviline. Juba oma 2/4-taktiga viinab ta sellele. Esimest korda kirjapanud ilmub Tuljaki motiiv K.A. Hermannil rahvaviiside kogus, mis käsikirjana säilitatakse Eesti rahvaluule Arhiivis (ERA) ja mille koopia säilitatakse Soomes Suomen Kirjallisuuden Seura Kansanrunoarkistos (soome Kirjanduse Seltsi Rahvaviiside Arhiivis) 20-e köitelena, kataloogis nummerdatud nr. nr. 2933-2963 all tiitliga "Jankle jalatäied (Tuljak)". Jankel on eesti keeles sõna juudi sünonüüm - seega peaks motiivi nimetama "Juudi jalatäied". Tuljaki viisi üleskirjutaja ja üleskirjutamise täpema aja kohta puuduvad K.A. Hermannil rahvaviiside kogus igasugused andmed.

K.A. Hermann on märkinud avaliselt üleskirjutamise aegadena aa. 1860-1890. võiks arvata, et ka tuljak on umbes selles ajavahemikus üles märgitud. Prof. Adolf Vedro, kes on sündinud Narvas ja seal üles kasvanud, on mitmel pool kinnitanud, et temale teadaolevalt olevat valgevenelased tundnud nii Tuljaki-nimelist tantsu kui ka viisi, mis olevat olnud meile tuntud Tuljaki väga sarnased. Segakoorige ettekandes laulda

Tuljaki viisi on seadnud Miina Härma umbes sajandi pöördele (või veidi enne seda), võttes aluseks K.A. Hermannil rahvaviiside kogus esineva motiivi. Laulusõnade autoriks on Tartus seeläbi tuntud ad-voorkaas Ferdinand Karlson (M. Härma operatorkatsetuse "Kalev ja Linda") libreto ja laulu "Veel kaitse kange Kalev" teksti autor). Tuljaki viisis on seeläbi äratuntavad slaavi rahvamuusika sümboolsed, ms. esineb Tuljaki sümboolsed, ka tehnikat komponisti Antonin Dvoraki "Slaavi tantsudes".

Kaunid laulud ja meloodiad, muistendid ja vanasõnad rändavad - nii võis ka Tuljak Eestisse jõuda. Seega: Tuljak pole mingi eesti rahvaviisi alusel seadud laul, vaid n.ö. eesti kasuvenemate juures üleskasvanud venelasest vallaslaps.

Kui eestlased mõni aasta enne Esimest Maailmasõda said "Vanemuise", "Estonia" ja "Endla", teatri- ja kontserdihooned, siis olime ka oma valmsed pastlad jätnud Tallinna ja Tartu raudteejaamade pakkehooidu ja tõmbanud samas jalga esinduslikumad kamassid.

"Postimehest" lugesime Jaan Tonissoni "rahvuslikust põhihelisest" ja olime saanud paroole "võitluseks põhjusemõtte pärast." Hakkasime omama häid kombed (kuid võtsime samaaegselt võõrastelt üle mõndagi küsitava väärusega), loobusime "karjajaagu" (mõisate viinabariikutest valmistatud viina) tarvitamisest ja "monopolkades" käies ostisime kristallümmeleid ja rjabinoovkat. Tahtsime üldse olla peenemad, nii umbes arhitekt Karl Burmani kombed, kes enne Esimest Maailmasõda Tartu raudteejaamasse sätus piletisabas sõnusse kellegi balti paruniga ja sellele pööratas parimas maakeeles: "Teie pidama need loomad ja kõnelema see eesti keel!" (Burmaniõde kodune keel oli saksa keel, kuid noor-eestlastega suheldes oli temas arganud jälle eestlane).

Kõikidel rahvasteil olid oma

tantsud: poolakatel masurkad, krakovjakid, polkad ja poloneesid, sakslastel valsid ja liändlerid, rootslastel shottiseid ja hambod - kuid eestlastel põlvunud ühtki eestri rahvamotiividele rajatud ja sa- longikõlbulikku tantsu. sellele kultuurimurele püüdis leida leevendust noor gümnaasiumi võimlemisõpetaja Anna Raudkats, kes Miina Härma Tuljakile lõi koreograafia. Nii saime 1910. a. 8-tuulilise Tuljaki, mis esmakordselt kanti ette "Estonia" teatrimaja avamispidustustel.

Meie rahvatantsude eriteadlane Ilmar Toigre kirjutab.

"Tuljak tantsuna on valedama- tul üks meie slaavipärasemaid. ("Setu kargus" või kasatõk muldugi väljärvatud) ja kõik need tantsid, kus tüdruk polka sammuga liigub poisi ees (kas otse edasi või kaarega ringi) ning piss "jälgi" teda sama sammuga käed ristamis rinnal, on tüübilselt vene päraseid. Samuti on vene pärane koreograafia, kus tüdruk omakorda "jälgi" poissi.

Tüübilselt slaavipärane on ka 2/4 taktis mängitav Tuljaki viis. Et tants on leidnud propageerimist (ja leiab seda veel praegugi) mingi eesti rahvatantsuna (tavaliselt ju kunagi ei nimetata, et on tegemist ühe autori loominguga, kuigi see on küll ka eestlane), on ilmselt kahjatusväärne ja meie tõelise ja ehtsa etnilise rahvakunsti suhtes karuteene, mille vastu isiklikult alati olen püüdnud võidelda."

Anna Raudkats on end ise tunnistanud selle tantsu autoriks ja oma ajal üritas ta Eesti Autori- kaitse Ühingu kaudu oma autor- rõhuguse respekteeerimist. Ta kirjutab ("Päevaleht", 3. juunil 1934):

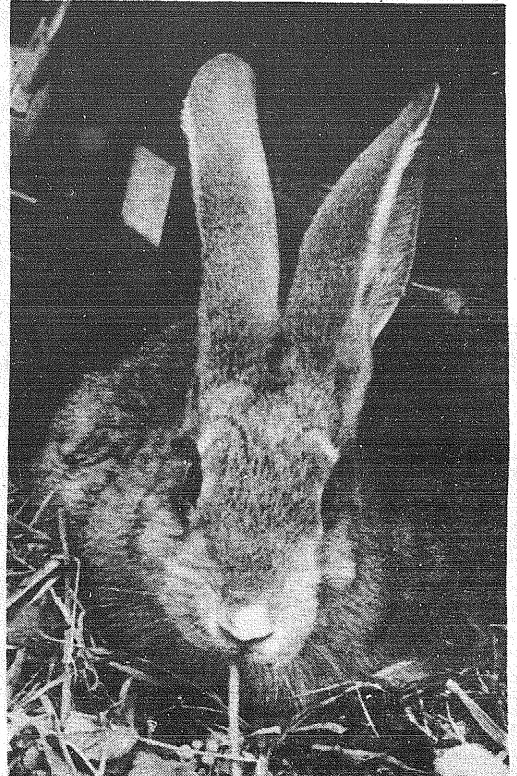
"... mõõduandvaks põhjuseks rahvatantsude aranssheerimisel oli soov pakkuda ... teatud arv esindustants. Kuigi nimelt, nagu eelpool mainitud, isiklikult pooldan rahvatantsu tema loomulikuks liustamata rüüsi, ei saanud siiski eitada tarvidust mõningate vaheldus- rikkamat, efektsamate ja ka pikemate tantsudele järele, mis sobiks ettekandmiseks laval, suuremal vabaõhu-pidustustel, välismaal jne. Leidub ju säärased "paraad-tants" kõigis maa- lades tuntu teiste rahvaste kogudes. Miks ei peaks mõningaid selle- laadseid leiduma ka "Eesti rahva- tantsude"?"

Jutt on samanimelisest A.R. rahvatantsude kogust, kus toodud 24 rahvatantsu oli 11 a.r. poolt seadud ehk aranssheeritud. (J.R.) Et säärased tantsud järele teistest va- jadust tantsuks, ilmneb kõige sel- gemini asjaolust, et Tuljak, laba- jalg, hüppetants, palgutants ja teised taoliselt on kujunenud niidelda raudvaraks meie rahva- tantsiljate asinimestel nii kodu kui välismaal."

Nimetagem niisis edaspidi: Tuljak, vene rahvaviisi motiivil Miina Härma poolt seadud laul segakoorige, teksti autor Ferdinand Karlson - või: Tuljak, vene rahvaviisi ja -tantsu motiividel Anna Raudkatsi poolt tema koreograafia järgi loodud seitskondlik tants.

Loobugem edaspidi selle ka igasugustest pruudipärgade mängimise, mis mõisate eestisoost "virtinate" kaudu tungis eesti tar- resse, kus see C.M. von Weberi operi "Salakütt" fragmentina on näidanud usutamatult viisa elujõu- du "eesti rahva pulmakoobena". Paljudes eesti paludes paguluses on veel tänapäeval seni "kibe" (venepärane "gorjko"), kuni pruutpaar pole suudelnud. Kõik see sobib ilusalt kokku "ehtsate" eesti pulmades, mis lõpeb Tuljakiga, mille lõppedes "Tünni taat viib Manni memme tantsuma..." Se- lele võiks veel järgneda "nalei, nalei..."

Kuid need võiksid rahvusroman- tilised siil-seelt laenatud "kuldsed kandleed palmipuu" hellestada edasi veel sellal kui eesti õige ja rahvapärane etniline kultuur peab vaevaliselt hingitsema sotsiaaliabi varal

Metsakodu taltsas küülik tapeti ringihulkuvate Göteborgi-lõnguste poolt.

Loomapiinajad tapsid Metsakodu küüliku

Möödunud aasta kevadel rika- vusse jälgima verejälgi lumel. Sanna oli nagu üks loomadekaitse tulhingena varsti uurimistöös. Varsti leitiigi jänku korpuidi rip- pumast puutüve külge näelutuna. "Jahiseitskonna" autod olid seal- sama. Poltsile ja raalregistri abiga tehti kindlaks auto omani- kud: Göteborgist.

Inimese saamahuu oli jällegi võidus. Mis on niisugune inimene väär, kes toorelt suudab surmata ilmsüütult loitu ootava sõbraliku loomakese? Pealegi võõral õel. Tegu on võrdne kriminaalse roimaga. Kohus aga ei suuda kahjaks meile kõikide sõpra ellu äratada. Moraalselt on roim palju suurem: veel üks näide "looduse kuningas" madalusest. (EPL/I.K. Falköping).

Kunagi novembris leiti üks neist surmull Metsakodu õuel. Ring- ihulkuva koera kaela langes see vereöö. Lohutuseks oli ju veel üks sõpra alles. Jäänud üksi, kindus loomake sada rohkem inimestesse, oli silmnähtavalt rõõmus, kui keegi tuli.

Saatus tahtel sai just metsajõu- luppu päev viimse küüliku surma- päevaks. Veretilgad lumisel teel leidsid tumedat aimdust. Varsti leitiigi märvaplats Metsakodu õuel. Kõik olid löödud.

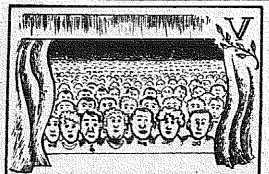
Esimene kandidaat

Lundi õllokooli matemaatika- tüütsika sektsioon on õllokooli kor- ralise tüütsika, eriti aatomtüütsika professori kandidaatide järjes- tamisel esimesele kohale seadnud dotsent Indrek Martinsoni Stock- holmi õllokoolist.

Teisel kohal on dots. Sune Svän- berg Göteborgist ja kolmandal dots. Peter Erman Stockholmist. Nendest kolmest nimetab valitsus Lundi õllokoolile uue professori.

Vasalemmas, Eestis, suri 24. jaanuaril Helene Isak, sünd. 23. detsembril 1885 Tallinnas. Helene Isaki operitiprimadonnast tütar Milvi Laid ja poeg Eskilstunas on leinajad.

Rock-Islandil USA-s suri 10. jaanuaril Matilda Soomre, n-na Moones. USA-s suri 7. detsembril Ann Kaup, sünd. 28. septembril 1908.

Pinna Studio lavastuses teatritendused

"Kauged rannad"

toimuvad:

Boräsis - laupäeval, 8. veebr. kell 19 Engelbertskolas.

Göteborgis - pühapäeval, 9. veebr. kell 15 Munckebäckki kooli teatrisaalis.

Norrköpingis - laupäeval, 15. veebr. kell 19 Flickskola au- las.

Eskilstunas - pühapäeval, 16. veebr. kell 16 Folkest Huisis.

Lavastanud Jüri Paul Jür- genthal

Ka rahvatantsudes on võõraid sugemeid ...

Ühisabi pakke vahendus

Saadame riitusesemete- ja toiduainetepakke tolli ettemaksmi- sega.

Laos olemas: Villased riided, jersey, crimplen, vihmavarjud jm.

Omad pakid saata: Estniska Samhjälpén, Box 15 112, 104 65 Stockholm.

Büroo asub: Kvarnatan 3 B, 116 47 Stockholm. Tel. 08/42 35 53. Avatud kl. 10-17, laupäeviti suletud.

Muretseme loomaarsti tunnustuse! Nõudke hinnakirja!

Lääs valmis kinnitama pärastõjaaegseid Euroopa vallutuspiire

WASHINGTON (EPL kirjasatjalt) – Kunagi eeloleval suvel, juuni ja septembri vahel, leiab Helsingis aset kõige suurem tippkohtumine rahvusvahelise diplomaatia ajaloos. Nii vähemalt arvatakse USA välisülingkondades. Selleks ajaks on arenenud vastastikkused läbivõimul ja kokkulepped Lääne ja Ida vahel näikse, et võib kokku astuda Euroopa Julgeolekukonverentsi viimane ning formaalne järk. Sellel tippkohtumisel, millest võtavad osa 35 riigi juhtivad isikud, kodifitseeritakse demokraatike lääneriikide ning kommunistlike idariikide vaheline sobimus "detente", võetakse tseremoniaalselt vastu deklaratsioon ida ja lääne suhte osas ning ratifitseeritakse praegused Teise maailmasõja järgsed piirid Euroopas.

Kuni novembrikuuni arenesid vastastikkused läbivõimul Genfis väga aeglaselt ja raskepärastel ning USA välisülingkondades arvati, et lõplikust kokkuleppesid. Euroopa julgeoleku küsimustes ollakse veel üpris kaugel. Nõukogude Liit surus kogu aeg peale kiiremaid vastastikkuseid kokkuleppele viivad läbirääkimisi, kuid Lääneriigid võtsid seisukoha, et enne läbirääkimiste kulmineerumist kokkulepped on tarvis püüda edusamme küsimustes, nagu informatsiooni vabam vahetamine ja inimlike ning kultuuriliste kontaktide laiendamine Lääne- ja Ida-Euroopa riikide vahel.

Detsembrikuus saavutati teatud läbimurre nendes küsimustes. Nii nagu äsja, pärast neljanädalast vaheaega taas-alaustatud Genfi läbirääkimistele ajakirjandusele teatavaks tehti USA delegatsiooni kõrgema liikme poolt, on saavutatud eelkõikulepped kahe valdualus küsimustes. Need hõlmasid esiteks inimestevahelisi kontakte ja teiseks kriitikut, filmitud ja raadiotelevisiooni edasiandava informatsiooni tsirkulatsiooni ning vaheatus. Mõlemal alal on jõutud ühist lepinguteksti, ning need tekstid on deponeeritud ja fikseeritud esialgsel kujul. Teistes alavaldkondades läbirääkimised jätkuvad ning on arvata, et saavutatakse ühelt aktsepteeritavad seisukohad ka teistes punktides.

Nõukogude Liit olevat teinud teatavalt järeleandmist infotegevustele suhte ja informatsiooni vahetuse alal kuid USA valituses ei esindaja keeldus avaldamast ja täpsustamast nende järeleandmistele. Edu tagamiseks teistel aladel olevat aga läbirunnid riigipiiride tunnetamise küsimustes. Teatavasti Nõukogude Liit ja tema jõuvalused kommunistlikud Ida-Euroopa riigid soovivad ja nõuavad, et Lääneriikide poolt tingimusteta aktsepteeritakse

Postuumne Vuolijoki Stockholm

16 aastat pärast Hella Vuolijoki, eestlannast soome kirjaniku, surma ilmus tema viimane romaani "Tõrmehe pere", millele tema tütar Vappu Tuomijoki (end. Soome peaministri ja Stockholmis suursaadiku lesk) kirjutas eessõna. Teos tugineb suurel osalt kuuldemängude sarjale sama nimega, millest Hella Vuolijoki kirjutas Soome ringhäälingule ja mis kujutas endast ühe tõrmehe perekonna kroonikat.

Romaan on nüüd dramatiseeritud Mikko Majanlahti poolt pealkirjalt "Tõrmehe Rannaniin pere" ning Tampere Tõllisteater on selle laiale toonud.

Soomlased toovad küll küllalt tunduvas Stockholmis, kus see Lasse Pyösti juhtimisel esitatakse Sandrewi Maxim-teatris 13–18 maini igal õhtul.

Henry Kissinger loodab toime tulla uue "Viini-kongressiga". Kaubalepingu ülestülemine Brezhnevi poolt ei paista segavat lookesitantsipoliitika jätkamist.

praegu välja kujunenud riigipiirid Euroopas. See ongi Euroopa julgeolekukonverentsi üks peamisi taotlusi idariikide poolt.

Nagu aga äsja selgus, olevat Nõukogude Liidu poolt juhtitud riikide blokk nõustunud tunnustama "õigust riigipiiride muutmiseks rahulikul teel", milline sõnastus lisatakse Teleset maailmasõjaajast saadiki de facto eksisteerivate riigipiiride mõlemapoolsele ametlikule juriidilisele aktsepteerimisele.

Kissingeri poolt juhtud ja kokkulepet taotlev USA välispoliitika, milleks juhtimõrd idasi Nixon ja mille täies ulatuses on üle võtnud usu president Fordi administratsioon, ei lase end oma sihtide taotlemisel heidutada ka sellistest taastõrmeid, nagu seda oli hiljutine Nõukogude Liidu poolne vastastikune kaubanduslepingu ülestülemine pärast seda, kui USA Kongress oli lepingu jõustumise tingimusteks teinud vabama emigratsiooni Nõukogude Liidust lähtumise määratud suhteliselt madala ülemäärana Nõukogude Liidule lubatud rahalistele krediididele. Arvatakse, et kuigi Nõukogude Liidule mõlemad tingimused olid solvavad psühholoogiliselt ning raskeld probleeme tekitavad poliitilised ja majanduslikud millitötur Moskva pigem loobus terveist kaubanduslepingust, siis Moskva siiski taotleb detente poliitika jätkamist.

Sama taotleb ka Ameerika Ühendriikide valitus. Loodatakse, et suvel 1975, juuni ja septembri vahel, leiab aset Helsingis suur diplomaatiline konverents kõrgema tasemel, mis ületab oma osa võtjate tähtsuse ja vastuvõetavate lepingute poolest nii 1919. aasta Versailles'i rahukonverentsil, millega lõpetati Eestimene maailmasõda, kui 1815. aastal aset leidnud Viini Kongressil, milline põhiliselt määras Euroopa poliitilise meakaardi järgmiseks sajaks aastaks. Teatavasti USA välisminister Kissinger on tuntud kui Viini Kongressi austaja. Ilmselt tahab ta

saavutada uuesti midagi sellesarnast.

Kas see õnnestub, seda näitavad järgmised kuus kuud. Läbirääkimised Genfis jätkuvad. Nende aeglast, aga seni edukalt kulgenud suure Helsingikonverentsi poole võivad segada vaid kaks asjaolu. Üheks on pingeline olukord Lähis-Idas, kus võib uuesti puhkeda sõjategevus Iraacil ja Araabia riikide vahel, haarates seekord kaasa ka eelmistest konfliktidest eemale jäänud Liibanoni. Lähis-Ida võib maailmapoliitilist olukorda veel rohkem pingestada sellega, kui Araabia riikide poolt juhtitud õiltootjate maade kartell oma hindu veolgi kõrgemale krubiv või muid surveabimõnusi Lääneriikide vastu tarvitusele võtab. See võib tuua USA otsesse sekkumise Lähis-Ida konfliktidesse.

Teiseks küsimusmürgiks teel Helsingikonverentsi poole on teatud müstilise selgusetsus Brezhnev ümber. Nende ridade kirjutamisel ei teata Lääne avalikkuses ja kõigil asjatundjatel arvamuste kohaselt isegi mitte Lääne välisülingkondades, kas Brezhnevi positsioon Moskvas on kõrnumas ja kui, siis kas ainult piiratuse tema isiklikku diplomaatit ja võtmu, pannes rohkem rõhku kollektiivsele juhtimisele, või asendatakse Brezhnev Nõukogude Liidu võtmustruktuuri tipus mõne teise mehega. Võimulnõhed või juhtivate isikute vahetus Moskvas võib kaasa tuua ka muudatusi Nõukogude Liidu valituses senistesse välispoliitilistesse taotlustesse. Nii et Euroopa julgeolekukonverentsi lõppjargu teostumise Helsingis pole sugugi mitte veel kindlustatud (JT).

Ülemkoht otsustas uuesti arutusele võtta küsimuse, kas surmanõutis on USA Konstitutsiooni vastane. Küsimus toodi kohtu ette ühe negriit kojamane asjas, kes mõrtsukitöö pärast ühes lõunao-sarilgits surma mõisteti.

• Arvi veste JUUBEL

Kakskümnenäviis aastat on möödunud. Tähendab, ühe kolmandiku oma elust on ta omandanud, seltskondlikule tegevusele. veelgi rohkem. Kui varasem aeg kaasa arva. Siis ta polnud küll mingi silmapaistev tegelane. ei olnud tegeliski. Nagu siis üteldi. Aga seda-teist oli ta ka tollal teinud ja Kaugvere Hariduseltsile mõn dapiidi kasulik olnud.

Aga viimased 25 aastat oli ta tööpoolest palju kasulikke haridustööd teinud. Oli eesti kultuuri traditsioonile säilitanud. Oli – lühidalt – eestlast säilitanud. Nagu nüüd üteldakse. Oli ju tema see, kes tööstis illes Kultuurisõprade Ühingu asutamise mõtte. Ta koostas põhikirja. Koostas ka kodukorra. Nagu peab olema. Ta valiti esimeseks esimeheks. Ja sellel kohal on ta tänaseni olnud. Ei, mitte üksnes esimees. Ta on olnud ka ühingu hingeks. Vaimseks hingeks. On olnud nagu näitejuht, kes tegeleb iga üksiku näitlejaga, et teda ansamblesse mugandada. Jah, juhatusliikmed on tulnud ja läinud. Aga tema on püsinud. Nagu sõdur valvuposil. Et eesti kultuur säiliks. Et eestlusi säilik. Nagu üteldakse.

Ja siis sai 25 aastat täis. Kultuurisõprade Ühingu juubel! Aga ühtlasi ka tema juubel. Esimehena, hätejuhina, valvesõdurina. Veerand sajandit tõhusat kultuuritööd. Tõhus ja hinnatav veel ka selletohtu, et inimesed on koos hoitud. Ühingu arvurikkast liikmeskonnast pole ükski "kadunud kinnetuhandega" kaasanend.

Juubelipäid korraldati. Koguini kahes osas, et oleks mõlemat: toitu ihule ja hingele. Päeval kirjandus-muusikaline suure. Öhtul supee. Tema, Kultuurisõprade ühingu esimees, korraldas kõik. Kuid jäi pidupäeval ise kõrvale. Ei ütelnud avasõna. Ei pidanud kõnet. Ütes supee ainult: "Oige head, istuge lauda ja leppige sellega, mis on!" Tahtis juubelipool olla vaatlejaks ja kuulajaks. Tahtis vaadelda seda, mida oli teinud, ja kuulda seda, mis nad ütlevad. Tema tegevuse kohta. Kõnelejad ja tervitajad.

Sekretär Juurik ütles avasõna. Abiesimees Sõimiste pidas pidukõne. Oli luule lugejaid ja laulude loortajaid. Ja oli rohkesti tervitajaid. Kõigil oli ilusast ja isamaalist ütelda. Nõnda oli neid, kes ütlastisid ühingu tegevust. Ja oli neid, kes iseennast ei unustanud. Nad olid ühingu heaks oma panuse annud. Olid rahvuslikule atlari-le ohvreid toonud. "Mis oleks olnud meie keskus ilma Kultuurisõprade ühinguga?" küsis Kaarel Kaseurb. Ja ütles: Isiklikult olen uhke, et olen tema hälli juures olnud ja tema edapsidist elu arendada aidanud."

Esimees mäletas, et Kaarel Kaseurb oli kunagi ühe aasta ametita liikmena juhatuses istunud. Või-olla oli ta ka asutamiskoosoleku istunud. Seda ei mäletanud.

Jah, esimees Rudi Virkus oli otsustanud juubelipool kõrvale jääda. Nüüd ollid aga ka teised tema kõrvale jätnud.

Ei ühtki vihjet avasõnas. Ei ühtki kärkebid pidukõnes. Ei ainult sõna ühingu asutajast, ühingu hingest, ühingu esimehest. Kas tuleb tunnustus supeelaus? Tulvab ehk seal nii ohtralt sooje sõnu, et häbi hakkab.

Sekretär Juurik võttis supeelaus esimesena sõna. Ta oli ni-ja-nii palju tootloole kirjutanud ja ni-ja-nii palju kirjavahetust pidanud. Laekur Kõrvits kirjeldas, kuidas oli kassaseis siis, kui ta tuli, ja kuidas oli nüüd.

– Kultuurisõprade Ühingu kassaseis pole kunagi nii hea olnud kui nüüd. Ühtselt üteldi, hüüdis ta, et ühingu kassal on kuldseid päevad!

Abiesimees Sõimiste toonitas oma teenid. Ta oli parkümmend uut liiget juure toonud. Kohalik malclukil esimees Kõrvits kiitis ka kassameister Kõrvitast: "Tubli seltskonnategelane. Küüb ise malet mängimas ja toob rahagi klubi kassasse." Kirutas uustas ühe ütlemata, et raha, mis toodi kassasse, oli toetus. Kultuurisõprade Ühingult. Seimees Rudi Virkuse ettepanekul ja soovitusel.

Sõnavõtjaid oli tööpoolest palju. Neid oli Kultuurisõprade Ühingu. Neid oli naiseltsist, spordiseltsist, muusikaühingust. Neid oli põllumeeste seltsist ja pensionäride ühingust. Ja neid oli nende hulgest, kes ei kuulu ühtegi seltsi ega ühingusse. Kõigil oli juubilariile head ja lusat ütelda.

Aga esimees Rudi Virkus oli jäänud kõrvale. Nagu ta ise soovis ja nagu teised tahtsid või unustasid.

• Ameerikast

Majanduslike raskuste tagajärjel on Gallupi ringkõnneuse järgi president Gerald R. Fordi populaarsus langenud madalamale kui kunagi varem tema ametiaja jooksul. Ainult 42 prot. ameeriklastelidab heaks tema ametipidamise viisi. Ülemaalisel ringkõnneisel ameeriklastes arvastid vahekorraga 77:11 prots. vastu, et president ja tema administratsioon peab senistest rohkem tegema majanduskiiriseid üle saamiseks.

New Yorgis anti kohtu alla senaator ja end. asepresidendi Hubert H. Humphrey valimiskampaania juht advokaat Jack L. Chestnut, kes oli seadusvastasele vastu võtnud suure summa Humphrey kampaania heaks.

Nelson A. Rockefeller, kes Senatis vanutatud asepresidendi ametisse, määrati president Gerald R. Fordi poolt riigi majandusnõukoguse, kus ta peab tähtsasti juhtivat osa USA siseelu tervendamisel.

USA valitus sõlmis lepingu ligikaudu 100 milj. dollari väärtuses uraaniumi müümiseks küteenekes Lääne-Saksamaale, aatomjõujamadele. Tehing atab viiendada dollariile hulka, mis on kogunenud Lääne-Saksamaale.

Põhja-Hampshire osariik tunistas USA senaatoriks Louis Wyrmani, Esindajatekoja republikanist liikme, kes viimastel valimistel sai 2 häält rohkem kui tema demokraadist vastane John Durkin. Wyman poldud uut valmist.

Ameerika ametiühingute keskliidu AFL-CIO president George Meany kutsus Washingtoni kokku unionioide juhid, et otsustada keskliidu ametlikku lahkuöömist demokraatide parteist, kelle kandidaate unionid andsid viimastel valimistel mitjoneid toetus.

Tõttatõelilete antavat toetus otsustas kongress maksta 13 nädaleni kauem kui senine seadus lubas. USA-a on praegu 2,4 miljoni töötut.

Hollandi kuninganna Juliana 65-ndal sünnipäeval võtsid defileest Soestdyk'i lossi ees osa ka eestlased oma lipuga — kati Kopvillem, pr. Fofanov ja Vilma Saidlo — Belinfante.

Hollandi—eestlaste 1974. a. tegevusest

Pilku heites möödunud aastale ja tagasi vaadates Eesti Selts Hollandis tegevusele 1974. aastal, võime nentida, et seltsi tegevus on üldjoontes endiseks jäänud. Kevadel tähistasime president K. Pätsi 100. aastast sünnipäeva ja kuna Eesti Vabariiki ei saa lahutada meie presidendist, siis oli see koosviibimine mõeldud ka Vabariigi aastapäeva tähistamiseks. Ühtlasi meenutasime 30. a. paguluses viibimist. Presidendi väärilaks austamiseks ja meie ajaloo tähtpäevade meenutamiseks korraldas ESH aktiive ja esmakordselt

Hollandis eestlastele ja soomlastele okumeenilise jumalateenistuse. Aktusel oli kõnelejaks Martin Juhkam Stockholmist. Kirikuteenistuse pidasid eesti ja soome keelse Ülempreester Juhkam ja Pastor Engström.

Mõned päevad pärast meie koosviibimist tähistasid hollandlased Kuninganna Juliana 65. aastast sünnipäeva. Erilise austusavaldusena Kuningannale on sellel päeval loimuv defilee mille Tema Majesteed koos perekonnaga võtab vastu oma residentsis. Soestdyk'i lossi alas. Defileest kutsutakse osa võtma ka kõikide Hollandis elavate erirahvuste esindajad oma rahvuriies ja vastava maa lipuga. Selline värviküllane defilee valmistab eriti rõõmu ja lõbu väikestele printsidesse. Neid on Hollandi kuningakojas juba peaaegu täielik jalgpaali meeskond: kaheksa prints ja üks printsess. Pögenikest võttis osa kuus pagulasrahvust: eestlased, lätlased, poolakad, ukrainlased, ungarlased ja bulgaarlased, igakümnelt esindajaga kes kandsid kaasas oma riigi lippu. Eesti Seltsi Hollandis esindasid: prl. T. Fofanov (Audru rahvariivais), V. Saidlo-Belinfante (Mustjälja rr.) ja Kati Kopvillem (Muhu rr.). Defilee oli ka hollandi televisioonis ja Eesti siin-must-valget lippu ning esindajad olid kahe korral TV-s näha.

Möödunud aastal jäi traditsiooniline süüvipev Hollandis pidamata. Selle asemel otsustas sinne väike rahvusgrupp osa võtta Saksamaal toimunud I Euroopa eestlaste laulupäevast. Kahjuks ei olnud võimalik kõikidel Münsterisse sõita, kuid ESH organiseeritud reisi tegid kaasa umbes 25% seltsi juures registreeritud: 26 rahvuskaslast. Väga võimalik, et Hollandist oli rohkem eestlasi Münsteris. Rahvast oli suure "Münsterhallis" nii palju, et kõiki ei olnudki võimalik kohata. Võtsime säält kaasa unustamatud mälestused.

30 pagulasaastat annavad end ka Hollandis tunda, meie rahvusgrupp on jäänud väiksemaks ja vananenu. Hollandis surid 1974. aastal Terwoldes, hambaaarst Meeri Raiend-Robbers, 49 a. vana ja Rotterdamis EV konsuli lesk Hilda Wellmann-Bauer, 80 a. vanuses. Hollandist on lahkunud: Kanadasse tagasi Olaf Kopvillem abikaasa ja tütreaga. Austraaliasse perekond Alas-de Brabander Ford. Meie pere on suurenenud ühe eestlase võrra. Rootsist asus alatiseks Hollandisse elama härra Kandelin, Proua on hollandlanna.

1974. a. külastasid Hollandit ja

võtsid kontakti ESH-ga järgmised rahvuskaslast:

Rootsist: Ülempreester Martin Juhkam, pastor Ed. Kägi, pr. Muusa Ericsson, Peeter Päts. Inglismaalt: Praost Dr. Jaak Taul, Shveltsist: Hr. Matti Klaar, Kanadast: Eikja Leida Järvi, Ingemar Korjus, U.S.A-st: Prl. Kai Viires, pr. Käppa, hr. Inn. ja Brasiliast: Mariene Suursoo.

Eesti Selts Hollandis lõpetas 1974. a. tegevuse 21. detsembril Rotterdamis, Soome Meremeeste kirikumajas toimunud jõulujumalateenistuse ja koosviibimisega. Jumalateenistuse pidas õpetaja Ed. Kägi. Väike soome kirik oli viimse kohani täidetud eestlastest, soomlastest ja hollandlastest. Armulaust võttis osa 15 isikut, nende seas ka soome õpetaja, pastor Engström.

Pärast jumalateenistust oli lastele jõulupuu ja lapsi külastas ka eesti jõuluvana kinkide ja maiustustega. Suuremad lapsed laulsid ja ütlesid salme jõuluvana. Väiksemad, neid oli õige mitu, pugesis nutuga kartusest emade seljajaha.

Jõulumeeleolu täiendas prl. Marga Takk klaveripaladega ja koosviibimine lõppes traditsiooni kohaselt hapukapsaste ja vorsti söömisega.

Eelpool kirjeldatud nähtub, et oleme püüdnud oma võimete ja võimaluste piires eestlasi koos hoida ja selleks parima teha. Oleme siiani olnud üks pere ilma omavaheliste lahkeldeta ja püüame seda olla ka edaspidi. hollandi eestlaste sooviks on, et rahvuskaslastest teiste maadelt, kes Hollandit külastavad meid ei unustaks ja vähemalt telefoni teel ESH-ga kontakti võtaksid. Iga rahvuslikult mõttev eestlane on tere tulnud, eriti eesti noored! Me ei soovi, et rahvuskaslastes kes Madalmaad külastavad, siin end üksildasena ja mahajäetuna tunneksid.

ESH telefoni number on: (Rotterdam) 010-18 78 95. Soovime kõikidele eestlastele igas maailmakaares palju õnne 1975-dal aastal!

1974. aastal on eestlased Hollandis ja Eesti praegune olukord tähelepanu leidnud hollandi ajakirjanduses. Lehtedes ja ajakirjades on ilmunud intervjuusid ja seeriad Eesti üle enne II maailmasõda ja olukorras praeguses Eestis. Neid artikleid on olnud kümme-kond ja nendest pütab allkirjutanu järgmises "Hollandi teadetes" lugejalid informeerida.

VILMA SAIDLO-BELINFANTE.

Saadiku lesk suri

WASHINGTON (EPL) — Washington Post teatab, et 16. jaanuaril on Washingtonis surnud Henriette Möllerson-Stritman, n-na Ritmanet 77 aasta vanuses. Ta oli omaesge E. V. Helsingi ja Berliini saadiku Rudolf Möllersoni lesk.

Washingtoni ajalehe järeleülest selgub, et pr. Möllerson sõitis USA-esse varsti pärast oma mehe, saadik Rud. Möllersoni surma aastal 1941 ja sai koha Washingtonis Office of Strategic Services juures. Abiellus uuesti a. 1947 Roomas USA diplomaadi Harry R. Stritmaniga, elades seejärel India pealinna New Delhis ja Lõuna Ameerikas Trinidad saarel. 1963 määrati mees Iisraeli pealinna Tel Avivi USA-raamatukogu direktoriks, kust nad Washingtoni tagasi pöördusid mullu. Henriette Möllerson oli USA välisteenistuse abikaasa ühingu liige, samuti oli ta seotud eesti organisatsioonidega, märgib Washington Post. Henriette Möllerson, n-na Ritman oli sündinud Tallinnas ja hariduse saanud Tallinna linna kommerskoolis.

Monument jäi avamata

Tallinnas pidi 1. detsembri mätsukate "mälestamise" keskses sündmusekolema monumenti avamine Tallinna raduteajaama esisel väljakul, kus varem korralditi Stalini kuju. Millegipärast jäi aga 1. detsembri mäpmälestusmärk avamata, kuigi sellest kõneldi juba aastaid ette. Nädal varem avaldati pilte samba kohaleasetamistööst. Aga avamist ei tulnud.

On ju võimalik, et sammast tabas mõni vastuaktsioon, nagu seda mitmel korral juhtus Stalini monumendiga, mis lõpuks ühel ööl kõrvaldati.

1924. 1. detsembri monumenti saamiseks korraldati paar aastat tagasi võistlused, kus ahinuiti noorte skulptorite M. Varkita ja Murdmaa projekt See kujutas revolutsionäre rünnakul neljalts ilmakääril Balti raudeajaama suunas, milleks monument oligi ette nähtud neljaosalisena. Alles mõni päev enne 1. det. avaldas ajaleht "Sirp ja Vasar" 20. novembril ühe monumenti skulptuurigrupi, kuna "Rahva Häältes" ilmus foto monumenti kokkumonteerimisest, mille avamine oli ette nähtud paar päeva hiljem, kuid jäi millegipärast avamata.

Werner Mühberg Stockholm-Aistenist kuulutati abiellujana Monica Jonsoniga Hälslebust.

Idlal Kanaaria kursus

Nagu selgub Rootsi võimlemisliidu ajakirjast "Gymnastikledaren", korraldab reisibüroo Spaintours Kanaaria saartel San Agustinis 1-3 märtsini Ernst Idla võimlemiskursuse kombinatsioonid puhkusega.

Kursust juhatab Ernst Idla isiklikult, oles abistatud oma assistentidest. Kursuslased on näkita jooksul majutatud Svenska Arbetsgivaröfeningi suvilatesse, kus on 2 ja 4 voodi-korterid.

Aatomienergia Eestisse

NEW YORK (VES) — Okupeeritud Eestist saabunud teadetele katsetatakse ka seal aatomenergia laiendavat kasutamist ja vastavate teaduslike asutuste ettepanekute kohaselt jääks sel juhul ära põlvkivikaevanduste jätkuv laiendamine, mis suured maa-alad looduslikult rikuks.

Rommel linnapeaks

STUTT GART — Manfred Rommel, Teise maailmasõjaegse saksa marssal Erwin Rommelt ainuke poeg, valiti Stuttgarti linnapeaks. Marssal Rommel sai oma Aafrika sõjakäigu ajal hüüdnimeks "Kõrberebane".

Hollandi Eesti Seltsi jõuluvana (Eino Roode) eestis ja soome lastega. Ees Jüri Olev Roode, Richard de Groot, Martin Kikkert, Mikko ja Matti Stout, taga abielupaar Pronk, kelle süles on lapsed Liisa ja Ulla.

Riin Rivanool

REISISELTSKOND

Nõnda olid siis Arukeste omad reisil. Kaasavõetud asjade poolest läks sedapuhku nästi, sest ligemale pooli neist läks reisil vaja. Luigemiskraam jäi küll sootuks kasutamata. Annikese krimimullid ja naisteajakirjad ning Augusti ristsõnad ja tehnilised magasinid — kõik tulid puutumatult kas tagasi või lendasid Annikese korraarmastuslikul hoolitsemisel paberikorvi, kui ruum kohvrites kitsaks jäi.

Reisiseltskond oli vahva. Kohe väga mitmekesine. Mõnad olid kõikteadjad ja kõvastiräkkjad. Nende kõlarikas hääel kostis üle kõige ja äratas igas olukorras üles ja need, kes omas juhmuses ja lihtsameelsuses veidi suigatada püüdsid.

Omaarvajad ja eriarvajad olid tavaliselt igale vastu, mis enamus meelest õige oli ja enamasti pidasid nad omast kindlameelselt kinni.

Hoidku Taevast aga nende eest, kes kuskil juba enne käinud olid ja oma suuri teadmisi omale pidada ei suutnud! Näärrikeste Naadi oli selline, kes igal pool juba enne reisinud oli, või kui ei olnud siis vähemalt teadis, mida ja kus vaadata või mitte. Nõnda kiirustas ta igalt poolt kiiresti tulema ikka sellega, et "ei tea mis teepal juhtuda võib" ja tagantjärele selgitas, et "küll teill jäi palju nägemata!"

Tiit Tasane oli selline reisiisa, kes kõigelega leppis, millelegi vastu ei vaieldud, igast asjast nurisemata osa võttis ja ikka rahul ja rõõmus oli. Igav, eks ole! Temast me ei räägi!

Kõige kohutavam asi reisil on see, kui oled midagi ära ostnud ja leiad, et teisest poest saab seda soodsamini või eriti veel, kui mõni reisi kaaslane on selle asjakese samast poest odavamini saanud. See löökab teravamini, kui kuulsaks saanud kreissaag. See võib su koguni nii ära pahandada, et hakkad tervitama tihedasti teatavat sidesõna "kura!", kuigi tead, et hing sellel päris hukka läheb.

Veel hullemini aga asjas meesterahvaste südame hukka see öölokaal, kus tantsis ilus paljaskoorija, kes enda pika tantsu kestel päris hilbutuks kiskus. Vähe sellest — ta istus ihualasti igale härrale süle küsimata, kas tollel naine kaasas või mitte. Vaene tüdruk, selline kari noorepoole vanahärrasid ja ei ühtki, kellele nii noor tüdruk tööpoolest lusti pärast süle kipuks. Aga noh — et ja teenistus, palehigis pead sina leiba teemna... Ja härrad tõmbasid öökubi suitsu kopsud täis ja ohkasid juba lokaali astudes:

Ah, kuidas värsket õhk väsitab!"

Pakkimine on reisile minnes raske, aga veel raskem on ta tagastulekul.

Seda teadis Annike juba ammu ajast, aga ikka kordus seesama. Ühte kohvrise said turismibrosheüürid, reisikavad, teatritrogrammid, tikukarbid — need kuulsatest kohtadest, headest restoranidest ja kallistest hotellidest — ja suveniirid: võtmerõngad ja käevõrutihatsid, täistopitud koalakarud ja kangurukujud, õiest kuded, elevantilust ornamenti, puust kujud ja savist vaasid ja kõigele lisaks veel postkaarte, postkaarte ja ikka postkaarte. Kohver õlgi täis.

Augusti ülikonna ja kingade jaoks ruumi ei jatkunud teiseski kohvrise, sest seal olid ees Annikese enda asjad ja kallimad ja tähtsamad kingitused.

"Häda nende meestega, tassivad nii palju kaasa! Üleliigset, mida kuskile panna ei ole," ohkas Annike, tegi Augusti vähesest varast eraldi paki ja saatis postiga koju tagasi.

"Kahju küll pärast võite paki kättesaamist oodata," teatas tume-dajaukseline preilike kaugema postkontoris ja August tarvitas jällegi seda sidesõna. Te teate ju, millist!

Sellepärast pole sugugi ime, kui August ja mitmed teised kurvameelsed härrad lennukibaari oda valt saadavast joogist tühjaks osta kavatsesid, aga hiljem selle asemel hoopis salamahti lisa kallasid omast pudelist. Tujutuõisus mis tuhaln ja keegi ei saanud nuriseda, et oleks märjusest palju tel-tehitud.

Araablased, kes kasutavad oma õli väljapressimise ja ähvarduste vahendina, lubavad segamini liitua kogu maailma tööstuse ja majanduse. Kuid nad unustavad, et see, keda nad kägistavad ongi see, millest nad ise elavad.

Lääs andis idale välja 7 miljonit inimest Kolm miljonit hävines

NEW YORK (ME) — Teise Maailmasõja lõpul ja sellele järgnevatel aastail Liitlased andsid venelastele välja umbes 7 miljonit Venemaa päritoluga isikut, kellest 3 miljonit hävis Venemaal. Osa ülespooldina või mahalaadina sõjaväekohtu otsusel, kuid enamik ebainimlike olukordades surmuseks vaevatud sunnitöölaagris. Nende õnnetute teostati Ühendriikides "Operatsioon Keelhaul" raamides ja Inglismaal operatsioon "Eastwind" nimetuse all. Operatsioon "Keelhaul" ja "Eastwind" loetakse kõige häbiväärsemateks operatsioonideks, mis teostatud Liitlaste poolt II Maailmasõja järgnevatel aastail. Nende teostamisega, on seotud sellised nimed nagu Churchill, Roosevelt, Macmillan, Stettin, Kennedy, sõjaväejuhid Eisenhower, Aleksander, Montgomery, kindralid Patton, Patch, Kennedy, vähemad juhid ja reamehed, kes olid käskude täitjaks.

Mis kaalutustel, kelle poolt ja kelle ülesandel operatsioonid "Keelhaul" ja "Eastwind" koostati on seni hoidud äärmises saladuses. Ajalooprofessor Julius Epstein, kes on omale ülesandeks teinud nende operatsioonide teletaguste selgitamise, on pöördunud Ühendriikide Ülemkohtu poole nõudmisega, et USA valitsus avaldaks operatsioon Keelhaul'i" seosesolevad dokumendid.

Missugusele seisukohale Ülemkohtu asub, ei ole veel teada. Seni kogutud materjalide alusel prof. J. Epstein on avaldanud raamatu "Operatsioon Keelhaul" (Devind-Adair Company, 1 Park Ave. Old Greenwich, Conn. 06870 USA).

Meile nendest operatsioonidest on teada viasovlaste väljaandmine Saksamaalt ja ballaste väljajandmistest venelastele on kirjutatud mõnel korral ajalehtedes, kuid avalikkus on seni hoidud täielikus teadmatuses nende operatsioonide ulatusest, meetoditest, millega neid rakendati ja masendavatest olukordadest, mis selle juures aset leidsid.

On teada, et mitmed silmapaistvad poliitikud on nende operatsioonide elluviimise puhul protesteerinud oma valitsuse juures ja mitmed ohvitserid on olnud valmis maha panema oma ameti ja auastme, kuid vaatamata sellele operatsioonid "Keelhaul" ja "Eastwind" viidi lõpule, ühesõnaga öeldes — venelaste rahuldumiseks.

Püüde rahuldada venelasi on veel praegu peamiseks probleemiks riigijuhtide kokkusaamistel ja nende poolt korraldatavatel konverentsidel. Miks Lääs ikka ja alati peab venelastele vastu tulema ja neid rahuldama on omaette "müsteerium" millele õhk hõljuvad valgust op. "Keelhaul" dokumendid, kui Ühendriikide Ülemkohtu nende dokumentide avaldamise valitsusele ülesandeks teeb.

Raamatu "Operatsioon Keelhaul" kohaselt leidis aset Venemaa päritoluga isikute deporteerimisel N. Liitu palju vastuakkaamisi ja enesetappe, meeleheidet ja põge-

nemiskatseid. Kõigest sellest teab avalikkus väga vähe. Avalikkus ei tea ka seda, et USA-s jõudeti tõrjutele koos kohviga sisse ümraastavate aineid ja nende meelemerkusteta olles toimetati nad vene laevadele (Ford Dix). Saksamaal, Austrias ja Inglismaal koondati Venemaa päritoluga isikud petteuse varal teatud kogumise kohtadesse, kus nad vahel alla võeti, ootavatesse vagunitesse aeti ja Venemaaale saadeti. Selle juures oldi teadlik Stalini käskkirjast nr. 280, millega kõik need, kes laskisid end vaenlase poolt vangistada, loeti isamaa reutriteks, keda kodumaa ootas vastav karistus.

Operatsioonid "Keelhaul" ja "Eastwind" rakendamisel Washington ja London ignoreerisid täielikult Genfi konventsiooni, Rahvusvahelise Punase Risti, Ülemaailmse Inimõiguste deklaratsiooni ja Risti Kiriku õpetuse põhimõtteid — selleks, et venelasi rahuldada.

Imar Harras, masinahituse insener New Yorgis ja endine Põl-lutöökoja konsulent, tähtistas 75-aastaselt sünnipäeva. USA-s töötas ta laboratooriumiaassistendina Brooklyn poliitühnilises instituudis kuni pensioneerimiseni.

Heino Arras nimetati Rochesteris USA-s Eastman Kodak Company produktioonivalve juhatajaks. Ta on lõpetanud Denveri ülikooli elektriinsenerina ja töötas Kodanliku juures 1954. aastast alates vastutavatele kohtadel.

Arvi Kivi, insener Detroitis, nimetati keemilavabriku BASF keemiliste eritoodete vabrikuteaduse direktoriks. Aasta tagasi edutati ta sama divisjoni abidirektoriks.

Toetage Lõuna-Rootsi E.Maja!

A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiate tellimisleht

Käesolevaga soovin osta A/S Lõuna-Rootsi Eesti Maja aktsiaid à Rkr. 100:- ja tasan asjaajamiskuludeks Rkr. 10:- igalt aktsialt (kokku Rkr. 110:-). Samaaegselt palun mind kanda aktsiaomanike nimestikku.

Soovitav aktsiate arv

Tellitud aktsiate ja asjaajamiskulude arvel tasan Rkr.

samaaegselt käesolevaga / hiljemalt järgmiseks kuupäevaks

postgiro arvele nr. 16 01 10-3 / pangaarvele nr. 418-9122 / lisan pangatsheki / rahasedelid. (Soovitav alla kriipsutada!)

(koht ja kuupäev)

(allkiri)

Täielik nimi ja aadress:

AB Lõuna-Rootsi Eesti Maja, c/o M. Laas, Boels väg 5, Hjörup, 222 48 Lund. telef. 040/46 53 85, portgiro 16 01 10-3.

Õigeusklikud bolshevikud Nõukogude vangilaagrites

Solženitsõni "GULAG-saarestiku" kolmas osa sisaldab tohtult materjali. Vangi laagri elu on vaadeldud kõikidest aspektidest: Kriminaalkurjategijatele, nühkidele, karistatute uuesti karistamisele, alaealistele, naisvangidele on pühendatud peatükid. Kaks huvitavamat teemat on: "usklik" kommunist vangilaagris ja laagrivangide hingeelu. 1937-38 arreteeriti massiliselt kõrgetel kohtadel asuvaid kommuniste seoses suure "puhastusega". Meie loeme tänapäeval nende kohta "Isikukultuse ajal 1938 represseritud". Nende hulka kuulus ka suurem osa eesti kommunistide juhtkonnast.

Need, kes vangistamisest eluga pääsesid, on tagantjärele väga salapärane ja lelavad, et 1935. a. arreteerimisel oli "ekstisus". Nad pole aga põrnugi huvitatud täpselist kohanimest, kes arreteeriti ja veeti vangilaagritesse enne või pärast aastat 1938. "Harilikke kodanikke" tagaklassiarne ei liigutanud neid põrnugi. Ise vangilaagrisse sattununa hakkasid nad palvlikult otsima selle "vea" põhjust. Ja leidsidki mitmeid seletusi:

1. N. Liidus oli toimunud mingi salapärase riigipöörde.
2. Tegemist oli välismaise salalauure mingsuguse salakavala provokatsiooniga.
3. NKVD-see on tunginud riigivastast elementide.

Ungari Kadar toodi samuti vanglast pärast Budapesti ülestõusu rahvast rahustama. Tal on õnnestunud siiani paigal püsida.

Silindri-epohhi epiloog

AMSTERDAM (VES) — Maailma viimne silindrivabrik firmi Sporenberg, Eindhovenis, Hollandis, lõpetas ajakirja "Stern" teatel äsja tegevuse. Vabrik asutati 1810.

Silindrite ehk torukõbarate järele ei ole enam nõudmist. Silindrid olevat leitud 1687. a. Kui sellega keegi inglaine läks tänavale, olevat see kohutavalt inimesi, koerad haukunud ja hobused hakanud perutama. Hiljem leitud ka nn. klappsilindrid (Chapeau Claque), mida võis kokku suruda ja hälle lahti tõmmata. Tänapäeval kantakse silindreid veel peamiselt operetides, filmides, tsirkustes (dressuurastutajad) ja vähemal määral riigivastavõitluses. Lääne-Saksa riigiprotokollid ei nõua enam silindri kandmist. Silindrite valmistamiseks kasutati sheilkait, mida toodi sisse Indias. Seal tõsteti nüüd sheilkait hinda 12-kordselt, mis osalt oli põhjuseks silindrivabriku sulgemisele. Hollandi silindrivabrik valmistas aastast kuni 62.000 silindrit.

4. Partei juhtkonnas on äraandjad.

5. See faas on kommunismi arengus vajalik.

Mõned õhkasid: "Seda poleks juhtunud, kui Lenin oleks elanud". Aga keegi ei süüdistanud Stalinat, ei avalikult ega omavahel.

Mõned arvasid, et ülekuulamist tuleb nimetada niipalju "kaas-süüdlaste" nimesid kui võimalik — las nad arreteerivad terve N. Liidu kompartei, siis nähakse, missuguse eksitusega on tegemist! Keegi neist ei mäletanud, et nad alles hiljuti olid aidanud Stalinil "opositsiooni" purustamisel.

Silmapaiste oli nende "õigeusklikkude" älandikkus riigivõimu ees. Keegi neist ei julgenud võidelda oma õiguste eest. Keegi ei hakanud vangivahtidele vastu ("Valvurid esindavad ju N. Liidu režiimi laagrites"). Neid ei olnud nälgastreikijate, passivsete vastupanujate hulgas. Kõige tüüpilisem on V. M. Kazini lause: "Ma ei mõtlegi kahelda nõukogude võimu õigsuskkuses selle tõttu, et võimu täidesaatjate hulgas on idioote" ("See on võrreldav omaaegse katoliikliku põhimõttega: Preestrid, piiskopid ja kardinalid võivad eksida, aga katoiklik kirik on ilmeksimatu!").

Autor toob ära kolmel leheküljel dialoogi niisuguse "õigeuskliku" kommunisti ja tavaliste vangide vahel (üks neist on S. ise). Kommunistil, kes on professor Kommunistlikus Akadeemias, on vastus olemas kõigi süüdistuste suhtes, mida kaasvangid esitavad olukorra puhul. Ta lükkab kõhklemata ümber kõik argumendid selle kohta, et N. Liidus pole kõik nagu peaks olema. Väärnähatused on kas "tsaariühiküüsi pärand", "lokaalset lohakused" või "välisajakirjanduse valeid". Katkend dialoogist:

Vang: Kuritegevus kasvab. Meie seadused loovad kuritegevust, need on julmad ja absurdid.

Professor: Vastupidis, seadused on täiuslikud, parimad inimkonna ajaloos.

Vang: Eriti artikkel 58 (nõukogde korra vastane tegevus).

Professor: Ilma selle paragrahvi poletaks meie noor riik püsinud.

Vang: Aga see riik pole ju eriti noor (jutustamine toimub peale Teist maailmasõda).

Professor: Ajalooliselt vaatekohalt on riik noor.

Vang: Te näete ju ise, kui paljud on arreteeritud.

Professor: Nad on saanud, mida nad on teennud.

Vang: Aga te ise?

Professor: See on eksitus. See tehakse selgeks ja ma saan vabaks.

Vang: Eksitus? Järjekulud pole seadused täiuslikud.

Professor: Seadused on suurepärased, kahjuks eksitakse nende vastu.

Vang: Kõikjal valitseb altkäemaksuandmine ja korruptsioon.

Professor: Kommunistlikku kasvatust tuleb efektiivsemaks teha.

Ja nii edasi. Professorit ei suutnud keegi kõigutada. Ta kasutas heelt, mis ei nõudnud peaaegu kaasa. Temaiga vaielda oli nagu kõõbes rütmida. Kui nekroloogides kirjutasid selle kohta: "Isikukultuse ajal traagiliselt hukkunu", siis peaks see muutetama "hukkunud koormiliselt".

Erna Elfriede Möhlmann tähtsust Sydney, Austraalias oma 90.nda sünnipäeva. Austraaliasse tütardele juurde saabus ta kodumaalt kümme aastat tagasi.

Kui teeseldal nendega avasolemist, siis muutusid nad vameelsemaks ja nende käest sai kuuida huvitavaid seikse.

Akadeemias taheti vangistata üht sellisemest, kelle suhtes oli aimus, et ta pöörduks vameelne, polnud üks meie hulgast — aga tema kirjutustes ei leitud ühtegi viga ega eksitust. Siis leiti arhiivist tolle professori brošüür, mille Lenin ise oli käes hoidnud ja mida servale ta oli kirjutanud: "Majandusteadlasena on ta rämpis". Selle lelituse järele polnud mingi probleem mehest lahti saada, temalt ta tüüli ära võtta ja ta Akadeemiast välja visata.

Solženitsõn küsib lõpuks: Miks ma olen kirjutanud selle peatüki, selle pika analüüsi lojalsete kommunistide kohta? Selle asemel kirjutagem meetriplüuste tähtedega: Janos Kadar ja Wladyslaw Gomulka. Mõlemad arreteeriti ilma põhjusega, nad kuuliti aastaid vangis. Kogu maailm võib näha, mis nad selle juures õppisid. Kogu maailm on teada saanud, mis nad väärts on. (Kadar pääses võimule peale Ungari mässu verist allasurumist, Gomulka peale Poola rahutusi umbes samal ajal. Gomulka surinuti a. 1970 lahkuks, Kadar valitseb Ungaris edasi.) (EPL/AL)

Poola kommunist Gomulka toodi vanglast välja parteid ja rahvast juhtima, kuni ta ühel päeval taas areenilt kadus...

Kas ka balti rahvused...

NEW YORK (VES) — Ajakiri "Time" tegi pikema jutustamise president G. Fordiga, milles muuhulgas puudutati ka kaubalepingut N. Venega. Siis ei olnud venelased veel lepingust loobunud.

Ajakirja küsimus oli järgmine: Pöördues nüüd kaubalepingu ja juutide N. Venest väljarändamise juurde. Paljud rahvagrupid — kui mitte kõik nõukogude kodanikud — ei ole meie mõiste järele vabad. Mis õigusega USA teeb selliseid erakordseid pingutusi just nõukogude juutide pärast?

Presidendi vastus: Siin maal on arvukalt etnilisi grupe, kes on tulnud N. Liidu paljudest osadest ja kes tõsiselt esitavad sama küsimuse — lätlased, eestlased ja teised. Pärts otsekoheselt öeldes ma usun, et siin maal on kõige tugevam surve juutide emigratsiooniks. Minule on öeldud, ja ma usun, et mu allikatel on õigus, et juudid Venemaal on alati olnud raskesti probleeme. Nii et see oleks see põhjus.

EESTI PÄEVA LEHT
ESTNENKA DAGBLADET

Küing Arbetarenis: "EPL kohtlemine on SKANDAALNE diskrimineerimine"

VALIMISTE LÖPLIK TULEMUS

Ida ja Koda Soomes

Puunane valts vababuse

Valimistulemusi selgitamas

Tehke oma sugulastele ja sõpradele kel veel puudub eesti ajaleht

KINGITUS
tiheda kontakti näol eestlusega mida võimaldab

EESTI PÄEVALEHT

Kinkekaarti Eesti Päevalehele saab tellitusest: Box 667, 101 29 Stockholm 1 või helistades telefonil 08/21 84 46

Nixon heas hinnas Kremlis teatmeteoses

MOSKVA — Käesoleva aasta alguses tuli trükitud Nõukogude Liidu entsüklopeedia viimane köide määgile. Eelmise N. Liidu entsüklopeedia N. Liidus anti välja aastal 1954. Uus entsüklopeedia koosneb 18 köitest ning erineb fonduvald eelmisest. Näiteks "New Yorgi" all kirjeldatakse nüüd seda linna palju leplikum tooniks kui eelmises väljaandes, samuti on kadunud sõnava toon kirjeldades selle suurinna kolme suurimat ajalehte.

1954. a. entsüklopeedias oli ära toodud hulgaliselt fotosid New Yorgi vaeste linnaosadest, peamiselt Haarlemi "slum'idest". Uus väljaandes on need fotod välja jäetud, selle asemel on tagasihoidlikult kirjutatud, et New Yorgi suurlinnas "leidub suuri kontraste näiteks rikkaste linnaosade ja Haarlemi neegrilinnosa vahel".

Entsüklopeedia käsitab Nixonit väga formaalselt ega nimeta üldse Richard Nixonit antikommunistliku poliitikat, vaid mainitakse, et Nixon saavutas positiivse pöördte USA ja N. Liidu suhtlemises".

Nixonil presidendikarjääri lõpu kohta kirjutatakse järgmist: "9. augustil 1974 oli Nixon sisepoliitilistel põhjustel sunnitud presidendilt lohkast tagasi astuma, millisele korra oli põhjastanud Watergate'i vabehjuum".

Aleksander Solženitsõn, kes võitis 1970. aasta Nobeli kirjandusauhinna, kuid ei saanud seda Stockholmis vastu võtna nimna ning käbis oma auhinna järele 1974. a. Nobeli pidustuste ajal, ei ole entsüklopeedias Nobeli kirjandusauhinna saajate hulgas mainitud.

Samuti on ignoreeritud Boris Pasternaki, kes Nobeli kirjandusauhinna sai 1958. aastal, kuid oli sunnitud selle tagasi lükkama.

Trotski, kes Stalini ajal Nõukogude Liidu poliitilisest elust kõrvaldati ning maalt välja saadeti, ei leitud 1954. a. entsüklopeedias mainimist kui 1922. a. partei kõrge funktsionär. Uus väljaandes siiski nimetatakse et Trotski esitas 1922. a. parteikongressil raportit Fu-naarmee kohta.

Abstraktsne kunsti, mis eelmises väljaandes käsitamist ei leitud, leiab uues väljaandes lühikest vaatlust.

Seda nimetatakse moodsaks kunstiharuks, millel puudub igasugune sotsiaalne õlganane.

Ratturid varastena kohtu ees

Nagu Spordiliht jutustab, on rahvakohus Tallinnas arutanud kase "N. Liidu tehnilise meistersportlase" nimetuse kandja süüasja — nad olid Tallinnas "Kalevi" laorumist varastanud jalgrattakumme ja jalgrattaosi. Kaebalused mõisteti süüdi ja kuna nad varguse ilmsikstulekuil olid asjad tagasi andnud, siis karistati neid kumbagi tingimisi pooleltasustuse vangistusega.

Ratturid — Lehar Linno ja Margus Merisalu diskvalifitseeriti samal ajal Spordikomitee otsusega ja nende meistersportlase tiitlid võetaks ära. Margus Merisalu on tihemata sohoostehnikumi ja Lehar Linno Tartu Kõrgema spordikooli õpilane.

Lahendavad teenindusega korterimajad eesti vanade elamisprobleemi?

Pühapäeval, 19. jaanuaril, kogunes sadakond eesti pensionäri Stockholm Eesti Majja arutama küsimust, Kas teenindusega korterimajad (servicehus för äldre) aitaksid lahendada meie vanurite hoolekande ja hääsuprobleeme? Kokkutuleku algatajaks oli Muusa Ericsson, kes koos pangadirektor Voldemar Kivialaga selgitasid käesoleva elamisprobleemi kaasaavaid võimalusi.

Sissejuhatavas sõnavõtus rõhutas Kiviala, et asjavalised on põlvkond, kes ehitasid üles Eesti Vabariigi hoolekandekorra ja -asutused, kes paguluses rajasid mitte ainult oma elu uued materiaalsed alused, vaid ka eesti vähemusühiskonna institutsioonid: kultuuri- ja kasvatusasutused, kiriku ning ühiskondlikud organisatsioonid. Ehitamata on aga ehitajate endi vanuripäevade hääsuprobleemid!

Eestlaskonna majandusliku kandejõu selgitamiseks puudutas Kiviala tarvet testamendi varal aegsasti oma varandust nii suunata, et see oleks kaitstud hajumise eest võõras ühiskonda, ja et see ka pärast surma teeniks pärandaja poolt ülesasetud sihte. Ta tõi näiteks kapten Andreas Tomingase testamendi kohaselt loodud sihtasutust "Eesti noorte kasvatus- ja haridustöö toetamiseks". Sihtasutuse varast laekus Stockholm Eesti Lasteada aluskapital ja mõeldud aasta lõpul aitas sihtasutus käiku Eesti Skautide Raadioklubi, hankides klubi 12.000-krooni väärtuses vastavat tehniilist varustust.

Vastavaid rootsi pärimisreedesid vaadeldes juhtis kõneleja tähelepanu ühele rootsi perekonnaseaduse reeglile – n.n. "giftorätt", mis tähendab, et mõlemal abielupoolel on pere ühest varast omandilõigus poolele mõttelisele osale. Ühe

abielupoole surma puhul realiseeritakse see mõttelise osa, nõnda et pärandustombust eraldatakse järeljäanule kuuluv pool, mis järelikult ei kuulu pärimisele. Kadunu poole pärimisele kutsutakse seaduses ettenähtud pärijad või kadunu poolt testamendi teel määratud pärija, kelleks võib olla ka juuriline isik, näiteks tema tahte kohaselt loodud sihtasutus.

Rootsi pärimisreeduse kohaselt on esimese ringi pärijaks kadunu lapsed. Nii kaua kui elab kadunu abikaasa, kellele kadunu on eluaegselt kasutamiseks testamenditeeritud osa pärandusest, on lastel õigus kohe pärida vaid pool pärimisele kuuluvast varast.

Teise pärijate ringi kuuluvad kadunu abikaasa, kes testamendi puudumisel pärib kõik, ning kadunu vanemad ja õed – vennad. Selle pärijateleri liikmetel puudub alinõu pärimisele, nagu see oli lastel, n.n. "laglott", mistõttu on võimalik testamendi teel ka dispooneerida kogu pärandit.

Rootsi seaduse kohane pärimisõigus hõlmab veel kolmandat pärijate ringi, kuhu kuuluvad kadunu vanavanemad ning onud ja tädid. Ka selle viimase pärijateleri puudumisel langeb kadunu vara riiklikku pärandusfondi.

Topeltkõrgekanduse tõttu puuduvad meil ka nõukogude pärimisreedustele. See tähendab, et juhul kui kadunud puuduvad rootsi pärimisreeduse kohaselt esimese ringi pärijad, s.t. lapsed, ja ka järeljäanud abikaasaga on abielu sõlmitud Eestis, tuleb rakendada selle nõukogude pärimisreedustele, mille kohaselt näiteks onud ja tädid ei puudu pärimisõiguse. Kuna vilmane pärijate ring on kitsam, kerkib testamenditeerimise vajadus üles ka siis kui kadunu tahab pärandit jätta oma onudele või tädi-tele.

Mis puutub pärimist Eestist, siis leidub seal lühaste pärijate kõrval veel sotsiaalne pärijatering. Nõnda on töövõimetud isikud, kes olid kadunu ülalpidamisel kuni tema surmani mitte vähem kui üks aasta. Võrdseteks pärijateks nende lühaste pärijatega, kes esimeses järgus pärimisele kutsutakse. Pärimisõiguse puhul mele kodumaal elavateil omastelt toovad sealseid võimalusi sageli esile selle reegli, või siite, mille kohaselt kolhoosniku teatud vara ei kuulu pärimisele, vaid langeb kolhoosile.

Iga isiklikult seiskukohast on oluline ette näha ja testamendi varal otstarbekalt suunata pärimise korra. Samuul tuleb silmas pida ka pärandusmaksu reegleid. Eri-nevates pärijateringides rakendatakse erinevas suuruses pärandusmaksu. Häätagevaks, kultuuriliseks, ühiskondlikuks ja veel mõneks taoliseks otstarbeks testamenditeeritud pärand võidakse pärandismaksust vabastada.

Et isiku tahte kohaselt suunatud varandus ka pärast tema surma teeniks kadunu tahte kohast eesmärki – näiteks kujundaks meie vanade häälolu- ja hoolekandeseaduse majandusliku aluse – selleks peab ka varanduse halduseks valida sellise vormi, et maksutingimused ei tõkestaks eesmärgi teemist.

Ettekandele järgnenud mõttevahetuse hulgas küsiti, kui palju võib Stockholm piirkonnas leiduda neid, kellele pakuks otsest huvi teenindusega korterihoone muretsemise? Milline oleks hoolekandele vahel elades sellises korteris ja võrreldes kogukondlike vanadekõudega?

Toodi ette, et vanadekõude kehvtivad pärijate reeglid, kuna teenindusega korter on oma tuba ja oma luba koos juurdekuuluva teenimise ja abistamisega.

99-aastane J. Laurits vanim eestlane Rootsisis?

Vana mesinik Joh. Laurits sai 99. aastaseks

Neli päevil teatati Rootsis raadios, et rootslased on Euroopas vanusekõrguse poolest esimese rahvas. See vastab tõsiloodele, sest Rootsis on suhteliselt rohkesti sajaaastaseid inimesi ja ka vanemaid. Hiljuti pühitses üks rootslanna oma 109-ndat sünnipäeva ühes vanadekõudes. Sel puhul tuleb kinnelda ka vanimastest eestlastest Rootsis. Seni oli selleks proua Ludmilla Sepp, kes oli sündinud 4. oktoobril 1875 Eestis – Arukülas.

Ta oleks käesoleva aasta oktoobris saanud sajaaastaseks. Kuid surm tuli vahele – Ludmilla Sepp suri Stockholmis 13. jaanuaril k.a. Lahkunu poeg elab Stockholmis ja on juba pensionilaine.

Vanimaks eestlaseks Rootsis tuleb tema järel pidada Jüri Lauritsat, kes on Rootsis avalikkuses tuntud isik oma elukute poolest: ta on elupõline mesinik ja lõpetas mesinduse tegevuse alles mõned aastad tagasi. Ta asub juba pikemat aega rootsi vanadekõudes Atorpi. Tema kaks poega asuvad oma perekondadeks Stockholmis. J. Laurits, kes 13. jaanuaril pühitses Atorpi oma 99-ndat sünnipäeva, sai rohke tähelepanu osaliseks. Talle tuli palju õnnitlusi kirja kui ka telegraafi teel nii eestlasilt kui ka rootslasilt. Sünnipäeva puhul käis J. Lauritsat tervitamas Rootsi mesindusseltsi saatkond, teatasid ühtlasi juubelirle, et Rootsi Mesindusselts on valinud J. Lauritsa oma auhikmeks, tänuhäeks tema teaduslike artiklite eest mesinduse alal Rootsi mesindusajakirjas.

Sünnipäeval olid J. Lauritsal külas ka tema pojad perekondadega ja kohalik pastor abikaasaga.

J. Laurits on heas tervislikus olukorras ja peab veel rohkelt kirjavahetust oma sõprade ja tuttavatega. J. Lauritsa vanemad ja esivanemad on saavutanud kõrge vanuse, mitmed neist on elanud üle saja aasta piiri. Ja nii võime kindlasti loota, et Jüri Laurits tuleval aastal saab pühitseda Rootsis oma sajandat sünnipäeva.

Jüri Laurits kirjutab aastavahtetuse Eesti Päevalehele pikema kirja, milles ta kurdab, et silmanägemine ei ole enam kõige parem – raskeks läheb ajalehe lugemine. Ta on tellinud endale USA-st erilise jäigadel oleva suurendusklaasi, mille abiga saab kirjutada, aga suul peab siis olema hästi jäme, et tähed selged oleksid. "Olen olnud EPL lugeja kogu ta mitmel kujul ilumise kestel, kuid aeg on oma töö teinud, sest mis liigub, see ka kuleb..." kirjutab Laurits, kes oma vaimulik viisil vaatab lähemalt elu Atorpi vanadekõude, kus ta on vilmased 29 aastat elanud. Tal on oma vaatekohad praeguse "seksiajastu" ja hullustuse kohta, mida ta kuidagi ei pea normaalseks, sest ükski ihaldus ei ole hea: "Rooma riik läks omal ajal uppi, kui asi oli liinud nii kaugele, et mees pani naise kodust ära minnes linnu. Rootsi "patt" on ka teel sinna poole..."

1. jaanuari päeval kirjutatud kirjas soovib vana mesinik toime- tusele jõuda ka toetuseta tööd jatkata. Eesti Päevaleht soovib omalt poolt ternale tervist ja endist ergast vaimu, mis teda kannab ka 100-nda eluaasta künnilisel.

Lugeja kirjutab

"TULJAKU" TEKKELOGU

Johannes Voldemar VESKI, tuntud keeleteadlane, kelle 100 aastast sünnipäeva mööbunud aastal pühitseti, on kirjutanud oma mälestusteraamatu, milline mõeldud aastal kodumaa ilmus. Kuna prof. Veski oli oma nooruses suur laulnarmastaja, siis kirjutab tema pikalt just meel laularen- gust ja eri peatikk on tema Miina Härma töö ja loomingu kohta. Alljärgnevalt kaks väljavõtet tema raamatust mis puudutavad Tuljaku.

"Mõni sõna Tuljaku vaimimisest. Kord enne lauluharjutust mängis Miina Hermann selle viisi meile klaveril ette ja ütles, et tema on komponeerinud, loogu nüüd keegi sõnad juurde. Üks ja teine mõttes ning viimaks lubas Karlson proovida. Tegime kahekesi Karlsoniga teksti valmis. Esiotsa leidis see midugi arvustamist ja mõnigi sõna muudeti, aga üldiselt peeti valminud teksti sobivaks. Karlsoni oli esialgu "kubernergi prouaga kutsutud", kuid selle asemel panime "mõisaharragi prouaga kutsutud", sest ega kuberner ikka nii kergesti puima kutsuta. Ja ni me siis kandsimegi laulu sel muudetud kujul Zmigrooski teatrile. Veel teinigi parandusi tehti. Nimelt oli seal esialgu vähe liis aeglane osa, kus vanamehed kurdavad, et nell on võlts mees, ja laulavad: "Küll on võlts mees, jügi vanadus on rõõmuta..." Haigutame siis ja joomme, kuni kurbus ununeb..."

Lauljate eneste keskel tekkis mõte, et see ei ole ilka pulmalaua, kui vanamehed nõnda jorutavad. M. Hermann jättiski selle vanameeste laulu ära ning tõi asemel uue tantsuviisi-motivi, mis sai endale tekstiks: Pill süttib meelt, tants keerutab pead". Niiuguses lõplik redaktsioonis võidutseb see neljal rahvaviisil ülesehitatud Tuljak tänapäevailgi mitte ainult eesti rahva seas, vaid kaugemalgi. See on üks neid vähesed eesti laule, mis soomlased varakult kätte õppisid."

Edasi pühendab prof. Veski oma raamatust: "Pealegi ei ole M. Hermann elutõesse suhtunud küllaldase hoolivusega. Sest ega ole õigesti toimitud kasvõi selleksi suhtes, et laialt levinud tuljakutantsu muusikat märgitakse eesti rahvaviisina, kuna tegelikult on tarviliselt ikkagi ainult M. Hermann poolt nelja rahvaviisil alusel väljatöötatud isiklik kompositsioon. Seenu- gust välja töötust on ka mõned meie komponistid püüdnud kujul oma loomingusse liitnud. Kui 28. juulil 1951 a. korraldati Elvas laulupäev, siis esines seal naiskoorilauide kavas ka "Lauliku lapsepõlv, mis on M. Hermann poolt selliseks välja töötatud. See oli aga omistatud J. Kappellele!"

Isiklikult usun, et prof. Veski versioon "Tuljaku" tekkelooga peaks kõige õigem olema, kuna tema otse selle loomise juures on olnud ja teksti loomise juures isegi kaasgevon olnud. Tiit Haamer

"Karud" käisid talilaagris

Talilaagris õpiti ka tuulevarju ehitamist. See tuli tõesti hea ja tuulekindel. (EPL-foto Peeter Mikkla).

Karude üheksanda Talilaagri korraldasid Karu Iipkonna vanemskandid 2-5 jaanuaril Stockholm noortele 10-13 aasta vanuses. Seekord peeti laager Harry Seps juhtimisel Väsbý Karukoopas

(9x17 m), s.t. Karu Iipkonna enda skauditüves Järvafältil. Välistegevus sisaldas metsa- aru, tuulevarju ehitamist ja muud huvitavaid. Sisetegevuseks oli näiteks rahvatants, mängud, filmi näitamine, laagermärgi tegemine

ja diskoteek. Ei puudunud ka põnev õunmäng. Kavast ettenähtud suusatamine jäi aga lumepuuduse tõttu ära. Kuna Karukoopa kõik ka hiljuti korda sai, oli võimalik perenaiste abiga ise laageritööd teha.

A. Rossman 70-aastane

3. veebruaril saab Arved Rossman 70-aastaseks. Rossman on avalikkusele isna vähe tuntud oma tagasihoidlikul iseloomu tõttu, kuid ta on olnud mitmes keskkorraldatsioonis väga tõhusaks ja olise asendamatuks töömehiks.

Arved Rossman sündis Vändras 1905. aastal. Lõpetas Tartu Ülikooli õigusteaduskonna. On erakordselt hea võõrkeelte oskaja. Ta töötas juba Eestis EEL Kiriku Konsistooriumi peasekretärina 1934. aastast alates kuni Saksamaale siirdumiseni 1944. a. sügisel. Saksamaal asus ta 1947. a. ümber Inglismaale, kust ta 1953. a. tuli Rootsi.

Rootsis algas ta vabrikutööliisena, kuid asus mõned aastad hiljem Eesti Komitee teenistusse sotsiaalõuniku ja tölgina, millisel ajal ta praegugi veel vajaduste kohaselt Eesti Komiteele kaasa aitab. EEL Kiriku Konsistooriumi peasekretäri ülesannete väitmist on ta jätkanud paguluses 1964. kuni 1974. aastani. Välikorrespondentsi osas on ta aastate jooksul kaasa aidanud ka Eesti Rahvusfondile. Akadeemiliselt kuulub ta Eesti Üliõpilaste Seltsi perre.

Arved Rossman oma äärmiselt sõbraliku iseloomu ja vastutulelikkuse tõttu on olnud meeldivaks kaastööliseks kõigile kolleegidele ja paljud kaasmaalased hindavad kõrgelt tema üksikasjalikke ja asjatundlikke nõuandeid sotsiaal- ja juriidilistes küsimustes. Juubeil puhul kõigi sõprade südamluud tervitused ja õnnitused Arved Rossmanile ja tema abikaasale.

A. Schnicker in memoriam

Eesti Päevalehes 25-st jaanuarist seisib lühike teade, et Bradfordi, Inglismaal, suri 10. detsembril Aleksander Schnicker.

Aleksander Schnicker oli vanim Eesti rohtuadlane. Eesti Vabariigi apteekide korraldamisel on lahkunud suurel teinud.

A.S. oli sündinud Tartus 15. oktoobril 1880. Alg. ja keskkoolis käis Tartus. Töötas apteekriabisena Moskvas, Riias, Tallinnas ja Zürichis. Ühenduses 1905 a. sünd. mustega viibis A.S. välismaal. Lõpetas Darmstadtis Deutsche Landwirtschaftliche Genossenschaftsschule. Oli ajakirjanik Tallinnas Päevalehe toimetuses ja samaaegselt Põhja-Eesti Põllu-meeste Keskseitsi ühistevuse inspektor. Astus Tartu ülikooli 1912. a. sügisel ja samaaegselt ka Eesti Üliõpilaste Seltsi.

Proviisor 1916. a. kevadel. Siis vene sõjaväes. Vabadussõjas oli algu Meredessant. Seal kutsus Sojaväe Tervishoiu Valitsuse ülem dr. Mihkel Ostrov tema organiseerimise ja juhatajana Sojaväe Apteegi-Kesklaadu. Lühike aja järgi, ja koos proviisor Johan Luiki ja proviisor Johan Sõrmusega, võis ta varsti varustada eesti rahvabäge vajalikku sidematerjali- ja rohtudega.

Sojaväest kutsus Tervishoiu Peavalitsuse juhataja dr. Kon-

Kohaliku elu

BORAS

Peakoosolek

BESS aasta-peakoosolek toimus pühapäeval, 16. veebr. algusega kl. 15 Pärnu lipkonna ruumes, Fris-tadsvägen 104. Päevakorras koosoleku rakendamine, 1974 majandusaruanne, 1974 tegevusaruanne, 1975 eelarve, 1975 tegevuskava, liikmemaks, valimised, põhikirja muutmine, kohal algatatud küsimused.

Pärast koosolekut pakutakse kohvi. Kõik BESS liikmed, lastevanemad ja noortesõbrad teretunud.

GÖTEBORG

Peakoosolek

Eesti pensionäride ühing Göteborgis korraldab aastapeakoosoleku toimum kolmapäeval, 19. veebr. kl. 10 Eesti Majas Drottningg. 27. Päevakorras: Koosoleku rakendamine, aruannete kinnitamine ja juhatusse vastutusest vabastamine, tegevuskava ja eelarve, liikmemaksu määramine, valimised põhikirja järele ja juhatusse liikmete arvu kindlaks määramine, kohapeal algatatud küsimused ja läbirääkimised. Kui määratud ajaks ei ole kohale ilmunud kvorumiks vajalik arv liikmeid, peetakse koosolek pool tundi hiljem ja on otustamisvõimeline kokkutulnud liikmete arvule vaatamata.

KUMLA

Peakoosolek

Kumla Eesti Seltsi korraldab aasta-peakoosoleku peetakse pühapäeval, 9. veebr. algusega kl. 16 Kumla Folkets Husis järgmises päevakorras: Koosoleku rakendamine, 1974 aruanded, 1975 liikmemaks, 1975 tegevuskava ja eelarve, valimised põhikirja ja kodukorra kohaselt, läbirääkimised. Kui koosoleku väljakuulutatud ajaks kvorumit koos ei ole, peetakse koosolek vastavalt põhikirjale ja kodukorrale pool tundi hiljem samas kohas ja sama päevakorras, mis on otustamisvõimeline vaatamata osavõtjate arvule.

METSÄKODU

Taliharjapäev

Metsakodu Taliharjapäeva peetakse tänäöva 15. märtsil nagu ikka talispordi, kalapüügivõistluse, koidetule, aurava supi ja muu meelepärasega kavasa. Esma-kordselt on selleks kasutatud uued avaramad ruumid, mis varakult sooraks köetakse.

Et koosviibimist veel hubasemaks teha, oleks tore kui osavõtjad, kel on midagi pakkuda teistele, midagi millest sõda on tulvil, kuid mis rõõmstaks ka teisi: mõni nali, jutuke, laul, luuletus, film, valguspildid v.m. selle kaasa tooksid ja meie sõprade ringis esitaksid. Varugem see nädalalõpp Metsakodu liisale looduse ja ühisele "hela äraolemisele".

STOCKHOLM

Peakoosolek

Eesti Sõjaväelike Kapitali peakoosolek peetakse Eesti Majas, Walling. 34 pühapäeval, 2. märtsil kl. 14. Päevakorras: Koosoleku avamine ja rakendamine, koosoleku seaduspärasuse kinnitamine, tegevuse ja rahalised aruanded, juhatusse vastutusest vabastamine, ESK edaspidise tegevuse küsimus, valimised põhikirja järele, koosoleku algatatud küsimused. ESK põhikirja par. 6 alusel on käesolev teade kutse liikmetele peakoosolekust osavõtmiseks.

stantin Konik A.S.-i Tervishoiu Peavalitsuse Apteegi Osakonna juhatajaks, kus temal tuli I-se maailmasõja ja revolutsioonil ajal segi paisatud vabariigi apteekide asjaajamist jälle korda seada. Hiljem omandas A.S. Tallinnas Palti-ski maantee apteegi, kus ta varem apteekriõplaseks oli töötanud. Põgenemisel kodumaalt õnnestus A.S.-il, koos perekonnaga, Saksamaa kaudu pääseda Inglismaale, Bradfordi, kus vaatamata aastatele töötas veel mõni aeg.

Peale abikaasa, tütre, poja ja nende perekonda, leinavad tubilt töömeest ametivennad, sõbrad ja viimased kolm vabas maailmas viibivat concoerit.

REIN KLEITSMAN

	A	B	C	D	E	F	G	H	I
1									
2									
3									
4									
5									
6									
7									
8									
9									
10									
11									
12									
13									
14									

Ristsõna 5

Faremale: 1-A kõõgironeline 2-A mitte-neutraalne 3-A siluma, üht-laseks tegema 4-A mehe nimi 4-E pipar, värv 5-A kella osad 5-G on (saksa k.) 6-A õli (ingl.k.) 6-D king (rootsi k.) 6-G R. Kiplingi peaso-saline samanimelises romaanis 7-A ruuma number 8-7-B silmahai-gus 7-E pärast niitmist uuesti ka-svanud hein (om. käänne) 8-A mi-bemol 8-C me 8-G pinnamõõt 9-A pikali (lõõma, minema) 9-E kaks-ikliskonant 9-G skandinaavia lennuliin 10-A balsameeritakse 10-H noot 11-A küla Harjumaal 11-D eesti kirjaniku Nõu eesnimi 11-G ese 12-A indiaani rahvaligke Meh-hikos 12-H Itaalia artikkel 13-A Saar Eestis 13-E teie 13-G mitte peal 14-A enda isiku kohta 14-D sinu 14-F ühetasane.

Alla: A-1 tarvitakse vahest laagrites soojuse-aliikana B-1 pri-vaat-indiiv C-1 valgusalikas D-1 kaubamaja Stockholmis E-1 demonstratsioonikogumik F-1 praht G-1 hing, kodanik H-1 liitum I-2 osa kaatrist H-3 teatud virkade putukate asula D-4 see tähendab F-5 saareतिक Egeuse meres D-6 mitte teine... I-6 linn Prantsusmaal G-7 ajamõiste B-8 pani kiirust juurde D-9 imetamine H-9 kino Tallinnas (vabariigi ajal) C-10 vastne E-10 kule G-12 sadama kinnitatud ka-juusein H-12 talleke (murdes, laste k.) C-13 diifong.

Lahendus 4:
Faremale: 1-A Tänavajärv 2-A Aramea 2-G ge 2-I A. 3-A naise-

Lugeja kirjutab

KAKS ÜHINGUT

Kuna sageli on ajalches juttu Göteborgi pensionäridest, siis on omal kohal märkida, et Göteborgis tegutseb kaks pensionäride ühingut, milliste liikmed käivad kord nädala koos Eesti Majas. Vanem nendest on Göteborgi Eesti Pensionäride Ühing, mille esimees on H. Velbri ja käib koos esmaspäeviti, teine kannab nime Eesti Pensionäride Ühing Göteborgis ja selle esimees on Juhana Henning, käib koos kolmapäeviti. Mitmed pensionärid on üheaegselt liikmed mõlemas ühingu.

PENSIONÄR

Leinateated

New Yorgis suri 19. jaanuaril Doris Sieberg, sünd. 14. detsembril 1944 Viinis.

Rumsonis, New Jersey osariigis USA-s suri 8. detsembril Lydia Linda Ray, n-na Leberecht, sünd. 10. märtsil 1889 Tallinnas.

Armast sõpra ja head kaasmaalast

Voldemar Ojamäe

mälestavad leinas

K. KLAAR
V. VALSBERG
R. LAINEVOOL abik.
G. VIITBERG abik.
J. VIITBERG abik.
K. VIITBERG perek.
A. RATTUR abik.
A. LAIGAR abik.
E. HEINING abik.
H. KAISLA emaga
A. LOOTUS
V. FALL
A. PALMISTE
O. PALM
V. LINDSTRÖM
J. JAANBERG
T. TURJA
G. PAALBERG

Meie kallis ema, vanaema, vanavanaema ja õde

Helene Isak

Sünd. 23/12 1885 Tallinnas
Surn. 24/1 1975 Vasalemmas

Sügavas leinas

TÜTAR ja POEG
perekondadega Rootsis

ÕDE
istega Austraalias

Perekonnasõpra ja ristisa

Elmut Pärj'a

mälestavad kurbuses

AO VAKS
perekonnaga

RISTITÜTAR LUULE

Head koduküla sõpra

Elmut Pärj'a

mälestavad leinas

HUGO ja EMMA

PAUL ja SELMA

FERDINAND ja HULDA

Mälestame armast sõpra

Evald Treude

LEELO ja PRIIDU PUKK

EPL ja EELK. . .

Algus lk. 1

teised sisserännugrupid hakavad oma keeles ajalehti välja andma, mispärast oleks vajalik, et selliseid ajalehti ei diskrimineeritaks nende keele pärast:

— Seepärast oleks põhjust üle vaadata ajakirjandust puudutav seadusandlus ja muud ajakirjandust puudutavad reeglid ja kontrollid, et mingeid diskrimineerivaid sätteid ei esineks. Et takistada teistes keeltes Rootsis ilmuvate ajalehtede diskrimineerimist erakokkulepetes, tuleb seadusandlikus korras keelata ülalmainitud laadiga ajalehtede diskrimineerimine, rõhutavad Lindahl ja Molin, pannes ette, et riigipäev avaldaks valitsusele soovi ajakirjandust puudutavatest seadustest diskrimineerivate reeglite kõrvaldamiseks ja kehtestaks seaduse ka erakokkulepetes diskrimineerimise keelamiseks.

Sven-Erik Nordin (c), kuuludes erakonda, milline Presstödsnämnden on hääletanud koos enamusega Eesti Päevalehe küsimuses, otsib oma esilides vähemuspressi probleemide lahendamist sootuks teistest vaatevinklist. Vaadeldes pressitoetuse määruse eesmärke, leiab ta vajaliku olevat sellele toetusele laiemat perspektiivi andmiseks sisserändajate ajalehtedele:

— Stockholmis ilmuv eestikeelne Eesti Päevaleht on mitu aastat taotlenud tootmisloa toetust. Presstödsnämnden vastavalt pressitoetuse määrusele. Presstödsnämnden on olnud aga sunnitud konstateerima, et Eesti Päevaleht ei kuulu selle loatule sätete alla. Toetustootusele on selle tõttu tagasi lükatud. Küsimust on aktuaaliseeritud riigipäevaesiliste kaudu aastatel 1973 ja 1974. Riigipäev on need esilised tagasi lükanud juhtides tähelepanu käimasolevatele uuri- ja teadusprobleemidele. Selles olukorras võib ütelda, et valitseb laialdane arvamus, et toetust tuleks anda ka sisserändajate ajalehtedele. Probleemiks on olnud vaid, kuidas leida vormi selleks toetuseks.

Näiteks on Invaandrarutredningen asunud seisukohale, et pressitoetust tuleks anda ka teistes keeltes välja antavatele ajalehtedele ja ajakirjadele, kui nad vastavad üldistele toetuse tingimustele. Pressutredningen oma remissvastuses on aga juhtinud tähelepanu, et "rakused formuleerida üldiselt mõjuvaid reegleid nii sellele grupile kui rootsi ajalehtedele on ilmsed." Et kiiremini probleemi lahendada, tuleks proovida uusi teid. Küsimus on praktiline, kuna see ei puuduta mitte ainult Eesti Päevalehte, vaid

ka soomekeelset ajalehte Ruotsin Suomalainen, on võimalik, et neid ajalehti veelgi juurde tuleb.

Nordin arvab, et mitut alternatiivi võiks kasutada, näiteks avades sellistele ajalehtedele võiks toetuse teelitsalt eelarves ajakirjatoetuse all. Kuna aga sisserändajate ajalehed alati ei vasta seal esitatud erilistele kultuurilise ilme nõuetele, siis tuleks eriline toetustootus luua just nende ajalehtedele, mis alluks Invaandrarverketile, kes ju käsitleb sisserändajate küsimusi ja tohiks omada ka selles spetsiaalses küsimuses vajalikku asjatundlikkust.

Reeglid peaksid suurtes joontes ühtuma nende reeglitega, mis käivad päevaajakirjanduse kohta, kusjuures nõuded tiraazhi ja karentsaja suhtes võiksid olla pehmemad. Nordin teeb ettepaneku, et sisserändajate ajalehtede tootmisloa toetuseks eraldataks eelarve 1 miljon krooni.

TOETUST EESTI, LÄTI JA UNGARI KIRIKUTELE

Riigipäevallige Märten Werner (m), ise luteri kirikuõpetaja, on teinud esilises riigipäevale ka eesti, läti ja ungari luteri ekslikirikute toetamiseks. Werner märgib, et Rootsi riigikirikul on vanad soojad sidemed olnud Balti luteri kirikutega:

"Sama vaade kirikule, usutunnistus, kirikulaulud ja vastastikune vaimulike vahetamine on põhjustanud eesti ev. luteri kiriku vaatlemist kui rootsi kiriku osa. Kaugelenägev juhtimine, mis eesti kirikul on m.h. piskop Konrad Veemi näol, on peale selle suunatud sellele, et see lähedus lähemas tulevikus suubub mõlema kiriku vahelises identuses.

Oma kiriklik ühendus on muidugi eriti suure tähtsusega vanemale sugupõlvele viimase väitimatute kohanemisprobleemidega, kuna noorem põlvkond, ilma et ta loobuks oma kultuurilisest pärandist — tulevikus tunneb end kodus rootsi kirikus. See kaugelenägelikkus ilmneb m.h. selles, et eesti kiriku liikmed samaaegselt on ka liikmed rootsi kirikus, mistõttu nad järelkult maksavad kirikumaksu — umbes 1,5 miljonit krooni aastas. Arvesse võttes seda integreerimist, mis nii on kaus olnud käigus mõlemate kirikute vahel, räägib kõik selle poolt, et eesti kirik peaks mingil viisil abi saama rootsi kirikult. Sobiv oleks, kui vastavad summad tuleksid kirikumaksust vastavalt eestlaste sissemaksudele. Nagu ülalolevast nähtub, ei ole adekvaatne eesti kirikut viia nende erisummade alla, mida selle aasta eelarve annab vabakirikute käsutusse. Et see nii juhtus mullu, oli kultuurikomisjoni tähelepanematus. Esilised pidanuks ilmselt käsitlema ühenduses eelarveliste kirikufondidega."

Märten Werner paneb ette, et riigipäev määraks 1975/76 eelarveaastal 1 miljon krooni kirikufondist toetuseks eesti, läti ja ungari ev. luteri kirikutele Rootsis (EPL/K).

Leinateated

Ann Arboris, Michigani osariigis, suri 28. detsembril kapten Sergei Maripuu, sünd. 25. juunil 1902 Kogulas, Saaremaal. Eestis suri 2. jaanuaril Ago Kelder.

Armas abikaasa, hea isa ja vanaisa
Leo Parre
Sünd. 2/7 1905 Tallinnas.
Surn. 28/1 1975 Stockholmis.

Leinavad sügavas kurbuses
NELLI
ENE
MADIS Perekonnaga
VEND ja SUGULASED Eestis

Matusetalitus toimub reedel, 7. veebruaril kell 16.45 Trons kabelis Metsakalmistul.

Tublit kaasettevõtjat
Oskar Piilman'i
mälestavad
KARL GRAU
HARRY HABEL
JUHO JÄATMA
ERICH KALJOT
WOLDEMAR KRÜPPELMAN
ALEKSANDER KULL
VÄINO LAAS
DIMITRI MATIESEN
ALBERT MEERIK
ERAST OILING
EDGAR PANK
KUSTI PÖLD
ARTUR ROHUSTE
ERNST SEIM
HARTVIG SOE
ALEKSANDER SUKKEVITS
FELIX TIIT
REIN UUSTAL
HERBERT IIR abikaasaga
LEMBIT KRUSA Abikaasaga
AUGUST MIKKOV abikaasaga
ARVO SAARELA abikaasaga

Armas
Oskar Piilman
Sügavas leinas
MEERI ja OTTO

Oma asutajat ja kauaaegset juhataste liiget
Oskar Piilman'i
mälestab
EESTI ETTEVÕTJATE ÜHING ROOTSIS

Head sõpra
Oskar Piilman'i
leinavad
LEILI ja JOHANNES TUTT

Armast sõpra
Oskar Piilman'i
mälestab
PEREKOND KIVIAED

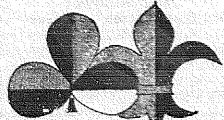
Armast ema, vanaema ja ämma
Ida Grünthal'i
N-na Hokkanen
Sünd. 9/3 1889 Mikkelis.
Surn. 6/1 1975 Helsingis.
mälestavad leinas
ESMO ja HELVE RIDALA
VILMO GRÜNTAL
VELJO, SEIJA, RIHO, THU, KAJA ja MERIKE GRÜNTAL
Mind tõstke tähteraale,
Kus säras paistvad kauged sinitaevad
Ja kaovad maised vaevad.
Mind kandke ilmuliste maale!
(Villem Ridala)

Armas abikaasa, meie kallisa isa ja vanaisa
Oskar Piilman
Sünd. 27/6 1901 Piiistveres.
Surn. 27/1 1975 Stocktorpis.
Sügavas leinas
ELISE
IVI ja IB
AASTI ja RODNEY
LAPSELAPSED
Matusetalitus toimub reedel, 7. veebruaril kell 11.00 Jakobi kirikus Stockholmis.

Jahl- ja kalaspordi klubi "Hubertus"-e asutajat ja kauaaegset esimeest
Oskar Piilman'i
mälestavad sügavas leinas
HUBERTUSE VENNAD

Armas abikaasa, hea isa ja vanaisa
Leo Parre
Sünd. 2/7 1905 Tallinnas.
Surn. 28/1 1975 Stockholmis.

Armas
Oskar Piilman
Sügavas leinas
MEERI ja OTTO

Telesiooniprogramm

TV Lördag

Suomenkieliset ohjelmat:
Finskeprika program:
9.30 Täpauhtuina. Aktueilti magasin för finskeprika.
10.00 "Mina synynin sodan maailman". Väri. Henkilökuva 70-vuotiaasta Arvo Tuurtiaista, Helsingin ja työvänen runoilijasta.
"Jag föddes till en värld av krig". Färg. Porträtt av Arvo Tuurtiaisen, 70 år, arbetarnas egen diktare. Textat på svenska.
10.45-11.00 Naisvoimistelua luonnossa. Väri.
Rytmiisk gymnastik för damer. Färg.
11.55-13.45 Bandy: Finland-Sverige. Färg. Direktsändning från VM-matchen i Borgå. Bo Hansson.
17.10 Por favor! Färg.
17.55 Rådslag. Opinioner i energifrågorna bland rådslags deltagare och väljare inom socialdemokratien.
17.35 Heltagsbånen. Färg. Från Åre gamla kyrka i Jämtland.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Aktuellt i veckan. Textat. Färg.
18.30 Sport igår: I krigets skugga - baltiska spelen 1914. Vi får bli se löparna Ernst Wide som vinner 1 500 meter.
18.40 Träna med TV 1. Färg.
19.00 Pappa Pellerins dotter. Färg.
19.50 Tre kast. Färg. Nordvisionslek med show, teater, film och musik. Gästartister: Sölv Vang och Henning Moritzen.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-23.00 EM i konsttäckning. Darnernas fria äkning. Färg. Bengt Grive.

TELEVISION 2

15.00 EM i konsttäckning. Isdans. Färg.
14.05 Tidshild. Färg.
14.50 Solvågning. Färg. Pjäsa efter Lasse Sinkkonens roman.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Vår lilla cirkus. Färg.
18.00 Lördags - om Danmark. Färg.
18.30 Knasiga konst. Ur gamla arkivfilmer från seklets början.
19.00 I naturen med Nils Dahlbeck. Färg. Fotografien och insektslära. Ove Lückner från Skövde berättar om insekter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Hans vilda fru. Färg. Amerikansk långfilm från 1962. Regi: John Fors.
22.05 TV-nytt och väder.
22.10-23.15 Presentation: Varieté Sovjet. Färg.

TV Söndag

9.15 Por favor! Färg.
9.40 Träna med TV 1. Färg.
Suomenkieliset ohjelmat:
Finskeprika program:
10.00 Uutisviikko.
Nyhetsveckan.
10.25 Lasten TV. Väri. Kössi Kenguru satujen maailmassa, 2 osa.
Barnprogram. Färg. Kössi Känguru i sagornas värld.
10.30 Kissanpäivi. Väri.
Det var som katten. Färg.
11.00-12.15 Högmässan från Aldeed Alidhemkyrkan i Umeå, komminister Lisa Tegby. Org. och körd.
Ingvar Forsberg.
17.25 Fokus. Färg. Textat.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Dragspelsfest III. Färg. Presenterat: Ulf Elfving.
18.35 Herre på täppan. Färg. Engelsk långfilm från 1989. Regi: Peter Hammond.
20.10 "Heter Diktonius - ljuger som alla andra". Färg.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.05 Sportspeglon.
TELEVISION 2
10.15 Guten Tag, wie geht's? Färg.
10.35-10.55 Förskoleprogram: Om hur det känns att bli besviken. Färg.
14.00 Mästarmöte i bäskytte. Färg. Åke Erolin och Lennart Jølle presenterar en TV-landskamp mellan Sverige och Danmark.

15.00-17.00 EM i konsttäckning. Färg. Avslutande uppvissning i Köpenhamn. Bengt Grive.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Broster Broster. Färg.
17.50 Doktor Krall. Färg. 19. Paddan.
18.00 Barn i Västafrika. Färg.
18.20 Biomsterlandet. Färg. Belgiskt bidrag till Eurovisionens utbyte av teknad film.
18.30 Upp med händerna! Textat. Färg. En historia av Gunnel Linde med inslag på de dövas tecken-språk.
19.00 Bäver. Färg. 1850 sköts den sista bäveren i Sverige. Aterinplanterades 1922 i Jämtland.
19.20 Rapport med sport och väder.
20.10 Världens vapen. Färg. Det finns tusen kilo sprängämne i beredskap för varje människa på jorden. Det är den praktiska innebörden av terrorbalansen mellan supermakterna. Vapenlaboratorerna satsar astronomiska belopp på att lösa "distributionsproblemet" - bli via startklara militära "rymbussar" väderbomb ombord, via obemannade miniflygplan och framtidens superbombare.
21.00 Söndagsdeckaren: Tills döden skiljer oss åt. Färg. Amerikansk kriminalhistoria av John Neufeld.
22.15 TV-nytt och väder.
22.20-22.30 Innan vardan. Färg. Några tankar förmedlade av Arvid Svärd, skribent och författare. Han var en av de första svenska missionärerna i Kongo.

TV Måndag

Skol-TV:
8.30-8.50 I Latinamerika, åk 6. 3. Hoppet dor sist. Färg.
9.00-9.10 Switch on 19, åk 3.
9.45-10.05 Att klara klimatet, åk 1. Åta, sova eller flytta.
10.10-10.30 Klotet, åk 1-3. 14. Rättvist - orättvist. Färg.
11.00-11.15 Guten tag wie geht's? Färg.
12.00 Teknik: Plast. Högstadiet i gymnasiet. Färg.
12.20-12.35 I Nordamerika, åk 6. 1. Möt en kontinent. Färg.
12.45 Matematik, åk 4. 2. Decimaltal 2.
13.10-13.35 Barnkunskap: Institutionskunskap, åk 2. Gymnasiet. Färg.
14.00-14.20 Fyra epoker - fyra miljoner, åk 1. 2. Renässansen. Gymnasiet.
16.30-17.00 Halvtem. Fru Pigalopp. Jag kommer från Finland. Lissa berättar på finska och svenska. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Black beauty. 4. Cirkus. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.25 Ungkarlshotellet i pjäs av Lennart F. Johansson. Färg.
21.00 Aktuellt, väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.25 Paromelodier. Färg.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Pappa kom ut. Serie av Inger och Lasse Sandberg. Första delen. Färg.
19.00 Visby skall bevaras. Anders Wahlgren om Visby medeltida innerstad, en stad som valts ut till studieobjekt inför Byggnadsår 1976. Färg.
19.30 Elin Lundberg med tidningarna. En rikt berättelse om en tidig morgonstund.
19.45 Anslagsstavian. Färg.
19.50 Kartor och verkligheten. Textat. 2. Hur Sverige blev avläggn. Färg.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Knuff. Vad innebär SIA - utredningen om skolans inre arbete?
20.35 Hemlige Briggs - engelsk komediserie med David Jason. Färg.
21.00 Birgit Nilsson berättar. I det tredje och sista programmet.
21.55 TV-nytt och väder.
22.00-23.40 Filmstudio Två: Artisterna i cirkuskupolen: Rådlösa. Västtysk långfilm från 1988.

TV Tisdag

Skol-TV:
8.30-9.10 Filmkunskap, åk 2. Gymnasiet.
9.20-9.35 Here we come, åk 4. Färg. 1. Diana, Anne and Robin.
10.00 Switch on 19, åk 3.
10.10-10.25 i Sverige idag, åk 3. 1. Betydelsefulla personer.
10.30-10.55 Förskoleprogram: Om hur det känns att bli besviken. Färg.
11.00-11.25 Por favor! Färg.
12.00 Människan - en maskin. 2. Muskler i arbete.
12.20-12.40 De båda världskrigens tid, åk 9. 2. Mellankrigstiden - 30-tal.
12.45-13.00 I Sovjetunionen, åk 5. 1. De stora avståndens land.
13.10-13.30 Matematik, åk 5. 2. Matematik i trafiken.
14.00 Gymnastik med variation, åk 1-3. Färg. 3. Runt och rakt och roligt.
14.30-14.55 Förskoleprogram: Om hur det känns att bli besviken. Färg.
16.30-17.00 Halvtem. Tisdagskv. Jag kommer från Grekland. Irini berättar på grekiska och svenska. Färg.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Sportdags: Är det för mycket eller för lite idrott i skolan? Färg. Ulf Schenkmanis.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Hjärtats nyckel - om folklig sångtradition sådan den lever kvar på olika håll i vårt land. Av Lenart Kjellgren. Färg.
20.15 Väntar oss en ny 30-talskris? Färg.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-23.15 Väntar oss en ny 30-talskris? Färg.

TELEVISION 2

17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Pappa kom ut. Andra delen. Färg.
18.00 Vardagslagen. Hur lånar man pengar billigast? Färg.
18.05 Jag föddes till en värld i krig - porträtt av den finländske arbetarklassen Arvo Tuurtiaisen.
18.50 Start 4. Färg. 8. Can I Borrow Your Umbrella? Färg.
19.50 Guten tag, wie geht's? Färg. 3. Die Sache ist ganz einfach. Aterut-sändning.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Sida vid sida - engelsk serie om kampen för kvinnlig rösträtt.
21.15 Dokument utifrån. Färg. Internationella reportage.
21.55 Kvällsöppet - Per Grevär. Färg.
22.40 TV-nytt, väder.

TV Onsdag

Skol-TV:
8.30-8.50 Sju glasel, åk 1-3. 2. Naturluktastrofer.
9.45 Let's talk business, åk 1-3. Färg. 1. Deversifications. Gymnasiet.
10.10-10.30 Klotet, åk 1-3. Färg. 14. Rättvist - orättvist.
10.35-10.55 Vårdkunskap: Ett samtal betyder så mycket, åk 2. 1. Karl Gunnar Karlsson 981215-0831. Gymnasiet.
12.00 Från bodansamhälle till industristad, åk 7.
12.20-12.40 Vid Medelhavet, åk 5. 3. Bondby.
12.45-13.05 I Nordamerika, åk 6. 2. Chicago, Illinois.
16.30-17.00 Halvtem. Snickar-Hoigers verkstad.
Jag kommer från Turkiet. Nurgun berättar på turkiska och svenska. Knasiga barn.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt, väder.
18.05 Vår fantastiska värld. Färg. Vid jordgolven: Arne Weise.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Levande städer. Färg.
20.00 Allsköns musik. Vård: Thomas Olofsson. Färg.

20.45 Vattenliv på torr kontinent. Färg.
Två tredjedelar av Australien.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-23.10 Mannen - hustrun - älskaren. Färg. Fransk långfilm från 1968. Regi: Claude Chabrol.

TELEVISION 2

10.00-17.00 ca: Allmänpolitisk debatt. Gunnar Pallin. Färg.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Pappa kom ut. Tredje delen. Färg.
18.00 Ett skepp på väg till museum. Färg.
Fyndet av den s. k. Kvalvidsskeppet år 1920 betraktas som det viktigaste i Norge.
18.30 Herrskap och tjänstefolk. Del 3. Weekendjakt. Färg.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Gyllene år - serie av Bengt Bratt om medeltidens medelklassmänniskor. Färg. Fjärde avsnittat handlar om Bertil, varvsarbetare. Regi: Lennart Hjulström.
21.00 Utsläppa i ljuset. Färg. Hur upplever man några dars ledighet, om man året runt har ett jobb, där svetten, dammet och faran är huvudingredienserna? För männen i Denby Grange i Yorkshire, en av Englands äldsta yorker, är de två veckornas semester på sommaren någonting alldeles speciellt. En fest i ljus och frihet.
21.55 Kvällsöppet - Per Grevär. Färg.
22.40 TV-nytt och väder.

TV Torsdag

Skol-TV:
8.30-8.45 Att bygga från grunden - byggt teknik, åk 1-2. 5. Broar. Gymnasiet.
9.00-9.25 Matematik, åk 4. 2. Decimaltal 2.
9.45-10.05 Klotet, åk 1-3. Färg. 14. Rättvist - orättvist.
10.10-10.30 Gymnastik med variation, åk 1-3. Färg. 3. Runt och rakt och roligt.
10.35 Slöjd, åk 3-9. Färg. 1. Informationsprogram för vuxna om slöjden i dagens skola.
11.00-11.15 Start 4. Färg.
12.20-12.40 Skol-TV: Slöjd, åk 4-6. Färg. 2. Mellanstadets slöjd.
12.45 Vårdkunskap: Barnsjukvård, åk 1. En orientering. Gymnasiet.
13.10 Filmkunskap, åk 2. 4. En kortfilm. Gymnasiet.
14.30-14.50 Gymnastik med variation, åk 1-3. Färg. 3. Runt och rakt och roligt.
16.30-17.00 Halvtem. Färg. Sabine. Simon i ritlandet. Jag kommer från Jugoslavien. Gordana berättar på serbo-kroatiska och svenska.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Ventilen - barn på sjukhus som berättar om sig själva, sina kamrater, om vad som gör ont och vad som gör gott. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.30 Vera Nilsson, målarinna. Färg.
20.05 Till Andersnäs och pampas. Färg. I dot andra programmet om Argentinas natur får vi följa med ut i naturen och möta skunk, opossum, ugglor och bätdjur.
20.30 Fokus. Färg.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35 Doktor till sjöss - engelsk komediserie. Färg.
22.00-22.15 Let's talk business. Färg. Kurs i affärsengelska. 1. Diversifikation.

TELEVISION 2

17.00 Förskoleprogram: Om - hur det känns att bli rädd. Färg.
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Pappa kom ut. Fjärde delen. Färg.
Medv. Tosten Wahlund och Stefan Rudels.
18.00 Dokument utifrån. Internationella reportage. Färg.
18.40 Våra vardagsblommor. Primula. Sven Greån. Färg.

18.30 Bygd i förvandling - industriminnen. Färg. 1. Gamla fabriker, är det kultur?
18.35 Regionala nyheter.
19.20 Rapport med väder.
20.10 Burgmans blandning.
20.10 Någon borde se. Finländsk kriminalhistoria av K. Arne Broms romanserie. 3. Vacker, rik, osmärbar - och död.
21.00 Snabb pengarskatteskatt. Ett reportage om s. k. grå och svarta firmornas verksamhet.
21.30 Kvällsöppet - Per Grevär. Färg.
22.10 Sportnytt.
22.40 TV-nytt och väder.

TV Fredag

9.00 Skol-TV: Vårdkunskap: Psykiatrisk vård, åk 1. Gymnasiet.
9.25-9.45 Att vara handikappad, åk 2. 1. Björn 34 år - handikappad. Gymnasiet.
10.00 Switch on 19, åk 3.
10.10 På Gotland och Öland, åk 4.
10.30-10.50 Förskoleprogram: Om - hur det känns att bli rädd. Färg.
12.00-12.15 Skol-TV: Here we come, åk 4. 1. Diana, Anne and Robin.
12.45-13.05 I Sovjetunionen, åk 5. 2. På en kolchos i Uzbekistan.
13.10-13.30 Barnkunskap: Förskoleåren, åk 1. 1. Märten 1/2 år. Gymnasiet.
13.35-13.55 Teknik: Plast, åk 1-3. Färg. 1. Tillverkning och provning. Gymnasiet.
14.00 Filmkunskap, åk 2. En kortfilm. Okay, sailor, okay. Gymnasiet.
14.30-14.50 Förskoleprogram: Om - hur det känns att bli rädd. Färg.
16.30-17.00 Halvtem. Från Å till Ö - en resa orden runt. Färg.
17.25 Täpauhtuina. Aktuelit magasin för finskeprika.
17.55 Meddelanden.
18.00 TV-nytt och väder.
18.05 Barnjournalen. Färg.
18.30 Sveriges magasin. Färg.
19.20 I slagugglans skog. Färg. Bo Kristiansson presenterar ugglors betydelse, orsper, tjäder spel m m i en synörrländsk vildmark.
20.05 Ett sommaräventyr. Manufis: Jack Ronder. Regi: David Cunliffe. Färg.
21.00 Aktuellt och väder.
21.30 TV-nytt.
21.35-22.15 Efter min sömn. Färg. Alf Hambe - en vagabond i verdens värld. Intervjuare: Ingvar Ernblad.

TELEVISION 2

17.00 Upp med händerna. Textat. Färg. Ett hälligång av Gunnel Linde för alla som vill kunna lita på de dövas teckenspråk.
17.15 Bra att veta. Färg. Varifrån kommer nyheten?
17.25 TV-nytt och väder.
17.30 Vad är det som ryker? Färg. Teknada saga av Inger och Lasse Sandberg.
17.45 ca Bank och Binkle. Belgiskt bidrag till Eurovisionens utbyte av teknad film. Färg.
18.00 Spotlight. Spotlight på Per Erik Fallin.
Gvriga medv. Jesse Dixon Singers, Freddie King och Paul Simon. Programledare: Anders Klinnevall. Färg.
18.30 Alias Smith & Jones. Färg.
19.20 Regionala nyheter.
19.30 Rapport med väder.
20.00 Nygammat. Färg. Bosse Larsson bjuder på kända tongångar tillsammans med Bröderna Lindqvist och gäster.
21.00 "Skjut inte på vår hembygd". Om 376 människor som inte vill bli bortskjutna av svenska armén - om Skillingaryds skjutfält och andra skjutfält som armén vill utvidga.
21.40 Kvällsöppet - Per Grevär. Färg.
22.25 TV-nytt och väder.
22.30-23.35 Glädjehuset The Jollous Joint. Färg.
Fysch och god musik med Freddie King & Comp., Robert Karl Oskar Broberg, Samla Marmas Manna och Hector. Vård: Stefan Grossman.